

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Ludmila Nevařilová

Dějiny školství v Moravských Budějovicích

Olomouc 2014

Vedoucí práce: PhDr. Pavel KOPEČEK, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma **„Dějiny školství v Moravských Budějovicích“** vypracovala samostatně a že jsem použila jen literaturu a prameny uvedené v seznamu literatury a pramenů.

V Olomouci dne 22. dubna 2014

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat PhDr. Pavlu Kopečkovi, Ph.D., za odborné vedení mé bakalářské práce, pracovníkům Státního okresního archivu Třebíč s pracovištěm v Moravských Budějovicích za pomoc při bádání v archivních materiálech a své rodině za podporu během studia na vysoké škole.

Obsah

Úvod	5
1 Dějiny města Moravské Budějovice od založení do konce 20. století	7
2 Dějiny školství v Moravských Budějovicích od vzniku města až do konce 20. století	11
2.1 Dějiny školství v Mor. Budějovicích od vzniku města do vypuknutí třicetileté války...	11
2.2 Dějiny školství v Moravských Budějovicích před tereziánskými reformami	14
2.3 Dějiny školství v Mor. Budějovicích po tereziánských reformách do konce 18. stol. ...	15
2.4 Dějiny školství v Moravských Budějovicích v průběhu 19. století	17
2.5 Dějiny školství v Moravských Budějovicích v průběhu 20. století	20
3 Vývoj současných základních škol v Moravských Budějovicích	23
3.1 Základní škola Moravské Budějovice, Havlíčkova ul. 933	23
3.2 Základní škola T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích	25
3.3 Základní a praktická škola v Moravských Budějovicích	27
4 Vývoj současných středních škol v Moravských Budějovicích	29
4.1 Gymnázium Moravské Budějovice	29
4.2 Střední odborná škola Moravské Budějovice	33
4.3 Střední škola řemesel a služeb Moravské Budějovice	34
5 Praktická část	37
5.1 Metodický list	38
Závěr	40
Seznam pramenů a literatury	42
Seznam příloh	45

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala „Dějiny školství v Moravských Budějovicích“. Toto téma jsem si vybrala z mnoha důvodů. Ve městě Moravské Budějovice jsem vyrostla a prošla jsem všemi stupni v rámci vzdělávání, které se ve městě nachází. Důvodem mého výběru bylo i to, že jako budoucí pedagogický pracovník budu mít aprobaci pro výuku na základních a středních školách, proto si myslím, že bych o jejich historickém vývoji v českých zemích měla mít hlubší znalosti. Dalším důvodem bylo zcela jistě i to, že školství v Moravských Budějovicích má dlouholetou tradici a pohybuje se na velmi vysoké úrovni. Zatím jsem se navíc nesetkala se souhrnným zpracováním tématu o historii školství ve městě Moravské Budějovice, protože práce doposud vydané se týkají pouze školství v našem okresním městě Třebíč.

Bakalářská práce bude rozdělena do dvou hlavních částí. Mým cílem v první části bylo se zaměřit na historický vývoj, kterým školství ve městě prošlo. Součástí této části bude i historický vývoj města Moravské Budějovice, neboť historie města a školství spolu úzce souvisí a vzájemně se ovlivňují. V druhé části své práce se budu věnovat historii jednotlivých škol, které se ve městě nachází, a to nejprve základním školám, jmenovitě Základní škole T. G. Masaryka, Základní škole Moravské Budějovice, sídlící na ulici Havlíčkova č. p. 933, Základní a praktické škole. Neopomenu zmínit ani střední školy, mezi které patří Gymnázium, Střední odborná škola, Střední škola řemesel a služeb. Školy v Moravských Budějovicích se významně podílejí na životě občanů ve městě a starají se o kulturní vyžití svých spoluobčanů. Poslední kapitola této práce, která se věnuje využitím této bakalářské práce v praxi, je tvořena naplánovanou exkurzí a metodickým listem.

Tato bakalářská práce je výsledkem mého bádání v archivních materiálech a literatuře, která souvisí s tématem školstvím v Moravských Budějovicích. V archívu jsem hledala informace v Pamětních knihách, které mi posloužily pro zpracování dějin školství ve městě. Čerpala jsem z knih zabývajících se historií města, přičemž v těchto knihách je jednak podrobně zpracována historie města Moravské Budějovice, jednak i historie školství. Přínosným zdrojem informací pro práci byly i příspěvky ve Vlastivědných sbornících, které se zabývají školstvím v Moravských Budějovicích od počátku vzniku až do období po tereziánských reformách. Články v jednotlivých sbornících se zabývají vývojem školství na celé jihozápadní Moravě, podrobně je zde zpracováno školství především měst Třebíč, Moravské Budějovice a Jemnice. Jsou zde zmíněny i vesnice ležící v okolí těchto měst. Použila jsem články týkající se historie školství ze Zpravodajů Moravské Budějovice

vydáváných městem. Zde autoři přibližují čtenářům vývoj školství v Moravských Budějovicích publicistickou formou. Při sepisování historie jednotlivých škol budu vycházet z jednotlivých kronik škol, kde je vývoj dané školy popsán a rozdělen podle školních let. Dalším zdrojem dat jsou almanachy Gymnázia Moravské Budějovice, které vyšly při výročí založení školy, přesněji při sedmdesátém pátém a stém výročí. Informace také budu čerpat z webových stránek jednotlivých škol působících ve městě, kde jsou obsaženy informace týkající se možností studia na jednotlivých školách. Na webových stránkách střední škol jsou i seznamy oborů, ze kterých si mohou případní studenti vybrat.

Archivní materiály, které mi posloužily jako zdroj informací týkající se moravskobudějovického školství, nebyly pro zpracování této práce dostačující, proto jsem musela pátrat po dalších zdrojích. Použila jsem literaturu týkající se historie města Moravské Budějovice a historického vývoje školství ve městě. Z důvodu regionálnosti informací v této literatuře jsem pro vývoj školství na jihozápadní Moravě byla nucena použít vlastivědné sborníky. Mým hlavním zdrojem informací pro popis obecného vývoje školství byla kniha Dějiny pedagogiky od Kaspera a Kasperové, protože vlastivědné sborníky se tímto tématem zabývaly pouze okrajově. V knize Dějiny pedagogiky byly zmíněny a rozebrány zákony týkající se školství v českých zemích.

1 Dějiny města Moravské Budějovice od založení do konce 20. století

Město Moravské Budějovice leží na západní Moravě na rozhraní Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje. Město je součástí Kraje Vysočina a nachází se v jihovýchodní části okresu Třebíč, přibližně 20 km od hranic České republiky s Rakouskem. Moravskými Budějovicemi prochází důležité dopravní spojení mezi Prahou a Vídní. Na počátku 21. století zde žilo více než 7 500 obyvatel a jedná se o významné místo v regionu¹, jehož dominantou je kostelní věž a zámek, kde se nachází Muzeum řemesel.

Přesný vznik města Moravské Budějovice nelze datovat. Počátky osídlení můžeme díky mnohým archeologickým nálezům zasadit už do období neolitu. Velmi důležitou roli v osídlování sehrála i dobrá geografická poloha města, tj. na vyvýšenině nad brodem přes říčku Rokytku.²

Předpokládá se, že osada pravděpodobně vznikla ve 12. století, nejpozději však v 1. polovině 13. století. První dochovaná písemná zmínka pochází z roku 1231. V listině papeže Řehoř IX. je zmínka o tom, že papež vzal pod svoji ochranu královnu Konstancii Uherskou, vdovu po Přemyslu Otakarovi I., i s jejími věnnými statky, mezi které mimo jiné patřila i provincie budějovická. Provincie dříve odpovídala farnosti, proto býval její správou pověřován místní farář. Dne 7. prosince roku 1240 královna Konstancie Uherská zemřela. Ve stejný den její druhý syn Václav I. vydává dvě listiny, ve kterých dává klášteru cisterciáků v Tišnově patronátní právo nad kostelem v Moravských Budějovicích. Kostel v Budějovicích patřil tišovskému klášteru až do roku 1593, kdy patronátní právo přešlo na vrchnost.³

*„Samotný název osady vznikl z osobního jména Buděj, které je domácí zkratkou k osobnímu jménu Budivoj, Budislav a Budimír a přípony –ovice“.*⁴ Od roku 1406 je poprvé doloženo použití přívlastku „moravské“ za jménem města. Přívlastek měl sloužit k odlišení od později založeného města České Budějovice.⁵

Již od počátku svého vzniku byla budějovická provincie součástí zeměpanského zboží Bítovska. Správní centrem byl bítovský hrad. Významnou roli při vzniku města sehrála dálková cesta směřující od Vídně přes Znojmo, Moravské Budějovice, Brtnici, Jihlavu, Havlíčkův (dříve Německý) Brod, Habry dále do nitra Čech. V Habřích se nacházela celnice,

¹ Moravské Budějovice. RIS: Regionální Informační servis [online]. 2012, 2014 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=591181>

² FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 11.

³ NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 178.

⁴ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 34.

⁵ Tamtéž, s. 64.

proto se cesta nazývala Haberskou. Na této cestě vznikaly tržní osady, proto se soudí, že i Budějovice byly tržní osadou.⁶

V roce 1307 se Budějovice dostávají ze zeměpanské držby do vlastnictví rodu pánů z Lichtenburka, a to spolu s hradem Bítov a okolním panstvím. Až v roce 1368 jsou Budějovice nazývány městečkem a od roku 1411 poprvé městem. V roce 1498 vyhověl král Vladislav Jagellonský prosbám svého komorníka Burjana z Lichtenburku a propustil Bítov a jeho okolí ze svého manství do dědičného vlastnictví rodu Lichtenburků. Tím se Moravské Budějovice staly poddanským městem. Král městu udělil i různá privilegia, mezi která patřilo právo mílové nebo např. právo používat znak. Toto právo král městu udělil na přímlovu Burjana z Lichtenburku, proto je v městském znaku z vděčnosti za tento čin obsažen štít s erbem pánů z Lichtenburka. V roce 1517 dochází k úmrtí Herycha z Lichtenburka a bítovské zboží s Moravskými Budějovicemi zdědili jeho synové. Jeden z nich, Jindřich Bítovský, roku 1522 prodal Moravské Budějovice a jeho okolí bratřím Zdeňkovi a Burjanovi z Valdštejna. V roce 1576 prodali Lichtenburkové i bítovské zboží a následně významný rod Lichtenburků zaniká.⁷

Rod pánů z Valdštejna byl pro Moravské Budějovice významný, neboť v době jejich vlády došlo k velkému rozkvětu města a rozvoji řemesel. Výjimkou byl rok 1532, neboť město postihl velký požár, který zničil mimo jiné i panské stavení Valdštejnů. Ti místo něj koupili pouze městský dům, protože město bylo v rukou úředníků. Jelikož Valdštejnové trvale sídlili na brtnickém hradě, mělo město větší volnost a možnost více se rozvíjet. Během vlády panování Zdeňka z Valdštejna došlo k rozvoji města, byl například vybudován městský vodovod či vydlážděné náměstí. Jelikož Valdštejnové na svých panstvích dbali na náboženskou svobodu, mohli v Moravských Budějovicích žít lidé různého vyznání.⁸

Bitva na Bílé hoře a její důsledky byly pro Moravské Budějovice neštěstím. Zdeněk z Valdštejna byl pro svou účast při pražském povstání v roce 1618 roku 1621 zatčen a město bylo dáno za vojenské zásluhy polnímu maršálovi Hanibalovi ze Schaumburka. Tím se Moravské Budějovice, nekatolické město, dostaly do držení katolického rodu pánů ze Schaumburka. V roce 1648 se majitelem města stal Rudolf Jindřich ze Schaumburka, který ale neměl své sídlo, a proto se rozhodl vystavět si svůj zámek v Moravských Budějovicích. Rudolf Jindřich ze Schaumburka odmítal dodržovat privilegia, které městu udělovali nekatoličtí pánové, a nutil měšťany k robotě. Nakonec vše skončilo soudním sporem mezi pány ze Schaumburka a měšťany, který trval dlouhých třicet let. V tomto sporu se občané

⁶ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 30-31.

⁷ Tamtéž, s. 69-71.

⁸ NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 499-502.

snažili obhájit svá práva. Spor přitáhl pozornost i císaře a královských úředníků, kteří počínání majitele města kritizovali. Město nakonec v soudním sporu zvítězilo a císař sám musel potvrdit městu všechna privilegia. Vše se změnilo až po smrti Rudolfa Jindřicha ze Schaumburka, kdy se situace ve městě zklidnila. Mír s městem uzavřela až vdova, ale způsobená škoda nikdy nebyla městu uhrazena. Během vlády pánů ze Schaumburka došlo k úpadku města.⁹

Dne 1. března roku 1736 kupuje město generál hrabě František Václav Wallis. Rod Wallisů se ve městě většinou nezdržoval, ale s měšťany udržoval lepší vztahy oproti předešlým pánům. Během vlády Wallisů probíhaly napoleonské války a ve městě se ubytovávala a procházela cizí i vlastní vojska, což znamenalo značné ekonomické zatížení města. Za vlády rodu Wallisů byla v letech 1739-1749 budována přes Moravské Budějovice tzv. císařská silnice z Vídně do Prahy. Vlastníkem města rodu z Wallisů byl i Josef Wallis, který se neslavně zapsal do historie českých zemí tím, že se během svého působení ve funkci ministra financí podepsal pod patent, kterým byl 15. března roku 1811 vyhlášen státní bankrot. Wallisové byli majiteli města až do roku 1848, kdy bylo zrušeno poddanství a Wallisům v Moravských Budějovicích zbyl ve vlastnictví pouze zámek. Významným obyvatel města v té době byl archeolog Jaroslav Palliardi, jehož vědecká práce se stala základem středoevropské archeologie. Mezi léty 1869-1871 byla postavena železnice z Vídně do Prahy, která přinesla městu možnost dalšího rozvoje.¹⁰

Ve 20. let 20. století dochází k rozkvětu města, neboť ode dne 29. října 1921 byla dodávána elektřina pro celé město.¹¹

Moravské Budějovice po mnichovském diktátu zabrány nebyly, ale přes město směřovala ustupující armáda i uprchlíci ze Znojma. Do města také přesídlily veřejné i vojenské instituce, např. školy i krajský soud. Město se v té době tedy stalo důležitým centrem v oblasti hospodářské i politické.¹²

Během druhé světové války (1938-1945) byla v Moravských Budějovicích založena tajná odbojová organizace Obrana národa, její existence ale byla odhalena a následně byly zatčeny desítky jejích členů, z nichž šest zahynulo. Nacistická genocida Židů se nevyhnula ani

⁹ NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 505-507.

¹⁰ Tamtéž, s. 507-509.

¹¹ RADOBERSKÁ, H. *Historie města: Z dějin Moravských Budějovic*. Město Moravské Budějovice: Oficiální web města [online]. 2007, 26.11.2007 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.mbudějovice.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=42807>

¹² NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 514-516.

Moravským Budějovicím. Z 82 místních deportovaných Židů se vrátili pouze dva.¹³ Celkem si okupace vyžádala životy nejméně 146 občanů Moravských Budějovic, z nichž většina zahynula z rasových důvodů.¹⁴

Dne 9. května 1945 došlo jednotkami Rudé armády, která postupovala směrem od Znojma, k osvobození Moravských Budějovic. Po osvobození začal odsun Němců z města.¹⁵ V první etapě bylo z Moravských Budějovic odsunuto 324 obyvatel německého původu. Pro další odsun bylo připraveno dalších 570 Němců, z nichž 76 žádalo o československé občanství.¹⁶

V roce 1960 byl zrušen okres Moravské Budějovice a město bylo přidruženo k okresu Třebíč, který byl součástí Jihomoravského kraje. Ode dne 1. ledna 2000 byl okres Třebíč začleněn do nově vzniklého Jihlavského kraje, který byl v červenci roku 2001 přejmenován na Kraj Vysočina.¹⁷

¹³ RADOBERSKÁ, H. *Historie města: Z dějin Moravských Budějovic*. Město Moravské Budějovice: Oficiální web města [online]. 2007, 26.11.2007 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.mbudejovice.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=42807>

¹⁴ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 34.

¹⁵ NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 516.

¹⁶ RADOBERSKÁ, H. *Historie města: Z dějin Moravských Budějovic*. Město Moravské Budějovice: Oficiální web města [online]. 2007, 26.11.2007 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.mbudejovice.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=42807>

¹⁷ Tamtéž.

2 Dějiny školství v Moravských Budějovicích od vzniku města až do konce 20. století

Následující kapitolu věnujeme historickému vývoji školství ve městě Moravské Budějovice. Zaměříme se na to, jak se během času měnil obsah výuky a prostory pro výuku. Zmíníme nejznámější učitele, kteří ve městě působili, a podíváme se na to, jak historický vývoj města zasahoval do vývoje školství. Rozebereme si jednotlivé školy, které v Moravských Budějovicích působily, ale již zanikly nebo se přeměnily. V poslední kapitole, která se bude zabývat moravskobudějovickým školstvím v průběhu 20. století, zmíníme i vzdělávací instituce, které ve městě působí i na počátku 21. století a o kterých bude zmínka v dalších kapitolách.

2.1 Dějiny školství v Mor. Budějovicích od vzniku města do vypuknutí třicetileté války

V českých zemích od počátku vzdělanosti působily především tyto druhy škol: farní, klášterní a městské. Nad farními a klášterními školami dohlížela pomocí patronátního práva církevní správa. Naopak patronát nad městskými školami spočíval na bedrech pražské univerzity. Dále zde byly školy konfesijní a soukromé, které ale neměly tak hojné zastoupení.¹⁸

První dochovaná písemná zmínka o škole nacházející se v Moravských Budějovicích pochází z roku 1537 ze závěti Žida Jakuba Mecíře, v níž odkázal židovské škole tři zlaté.¹⁹ Jedná se o nejstarší dochovanou písemnou zmínku o existenci školy na jihozápadní Moravě.²⁰ Neví se přesně, kde se škola nacházela, patrně ale stála u jedné ze tří městských bran zvaných Schiffthor („Na Podolí“), neboť zde se Židé v té době nejvíce soustřeďovali. Další informace o této škole neexistují, ale lze předpokládat, že škola pravděpodobně zanikla kolem roku 1562, kdy byli Židé na základě požadavků ze strany měšťanstva vrchností vypovězeni z města.²¹

Na jihozápadní Moravě působily kromě židovské školy v Moravských Budějovicích další tři židovské školy, které se nacházely v Třebíči, Polici a Jemnici. Moravskobudějovická

¹⁸ PADRNOSOVÁ, J. *Konfesijní školství na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In Západní Morava 2007: vlastivědný sborník, ročník XI. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2007, s. 165.

¹⁹ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 76-77.

²⁰ PADRNOSOVÁ, J. *Vývoj školské správy do tereziánských reforem na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In Západní Morava 2005: vlastivědný sborník, ročník IX. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005, s. 45.

²¹ NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 429.

židovská škola byla konfesijní škola, která bývá řazena pod typ židovské školy na úrovni „cheder“. Na školách tohoto typu bylo studentům poskytováno základní vzdělávání, které zajišťoval především soukromý učitel. Dalším typem židovských škol byly židovské školy obecní. Tyto školy navštěvovali především žáci, jejichž rodiče si nemohli dovolit platit soukromému vyučujícímu za výuku jejich dětí.²²

O přesné náplni výuky na židovských školách ve městech jihozápadní Moravy toho mnoho nevíme. Předpokládáme, že se žáci stejně jako na křesťanských školách učili základní znalostem, tj. čtení, psaní a počítání. Mimo jiné byl velký důraz ve výuce kladen na předměty, jako byly hebrejšтина, Tóra a znalosti z oblasti židovských zákonů a zvyků.²³

Velkou zásluhu na rozvoji vzdělanosti v 16. století a na počátku 17. století měly především městské školy. V nejbližším okolí se kromě městské školy v Moravských Budějovicích nacházely další tři a to jmenovitě v Jemnici, Jaroměřicích nad Rokytnou a v Blížkovicích.²⁴

Nejstarší zmínka o existenci městské školy v Moravských Budějovicích se nachází v listině z roku 1566, ve které se řeší spor mezi jaroměřickým městským písařem Janem Matějkovským a Adamem Ronovským, rektorem budějovickým.²⁵

Moravskobudějovická městská škola v té době patřila mezi třináct nejlepších a nejvýznamnějších škol na Moravě, neboť z ní její studenti odcházeli přímo na univerzitu. Městská škola v Moravských Budějovicích udržovala velmi dobré styky s pražskou univerzitou, poněvadž její rektor Martin Bacháček měl právo a zároveň povinnost řídit městské školy a dosazovat jejich učitele. Proto na žádosti moravskobudějovické městské rady, ale i pánů z Valdštejna, posílal bakaláře do městské školy.²⁶ Ale kvůli náboženským sporům, které vyvstaly na půdě pražské univerzity, ztratila pražská univerzita svůj vliv. V důsledku toho studenti mířili na univerzitní studia do zahraničí, neboť městská škola udržovala velmi dobré styky také s univerzitou ve Wittenberku, která je známá tím, že zde působil reformátor Martin Luther. Studium v zahraničí studentům také umožňovala výborná znalost latiny, protože zdejší výuka tohoto předmětu dosahovala velmi vysoké úrovně.²⁷

²² PADRNOSOVÁ, J. *Konfesijní školství na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In *Západní Morava 2007: vlastivědný sborník, ročník XI*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2007, s. 167.

²³ Tamtéž.

²⁴ NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 427.

²⁵ PADRNOSOVÁ, J. *Vývoj školské správy do tereziánských reforem na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In *Západní Morava 2005: vlastivědný sborník, ročník IX*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005, s. 39.

²⁶ FÍŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 94.

²⁷ NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 427.

Chod celé městské školy mělo včetně učitelů na starosti město, které školu provozovalo na vlastní náklady. Na postavení budovy školy má velkou zásluhu pán města Moravské Budějovice Hynek Brtnický z Valdštejna. Školní budova stála proti rotundě, poblíž dnešního domu č. p. 67.²⁸

Na městských školách probíhala výuka základů čtení, psaní, počítání a náboženské nauky. Nemalý prostor ve výuce byl také věnován znalostem přírodních věd. Nezapomínalo se ani na fyzickou práci žáků a žáci byli vedeni k úctě k ní. Na škole se vyučovalo v českém, německém i latinském jazyce. Většina rektorů a kantorů působících na moravskobudějovické škole byli převážně nekatolíci, většinou evangelického vyznání.²⁹

První dochovaná písemná zmínka o učiteli působícím na městské škole v Moravských Budějovicích pochází z roku 1581, kdy učitel Joachim Veselovský prodal dům na Dolním rynku za 485 zlatých. Z tohoto roku pochází také zmínka o rektoru Bohuslavovi Oceriusovi, který byl do Moravských Budějovic přidělen z univerzity ve Wittenberku. V roce 1593 vyučoval na městské škole Benedikt Vavřinec z Nudožer, který absolvoval pražskou univerzitu, kde se později stal rektorem. Benedikt Vavřinec z Nudožer patřil mezi významné humanisty a je také autorem první latinské gramatiky českého jazyka.³⁰ Na počátku 17. století, v letech 1603-1605, stála v čele městské školy další významná osobnost, spisovatel a básník Abrahám Russinus. Ten byl rektorem Vysokého učení v Praze a na základě žádosti měšťanů byl ustanoven předním správcem školy.³¹

Městskou školu v Moravských Budějovicích mohla navštěvovat i děvčata. Dokazuje to zápis v městské sirotčí knize z roku 1611, kdy městská rada Moravských Budějovic vyzvala Jana Tejnského, aby se postaral o svěřené sirotky po zemřelém Tomáši Voříškovi, o Annu a Voršilu. Měl jim zajistit ošacení a platit za ně školní příspěvek.³²

Ve druhé polovině 15. století se začaly velmi rychle rozvíjet školy spravované jednotou bratrskou. Tyto školy společně se židovskými školami patřily mezi konfesijní školy. Nejvýznamnějším členem jednoty bratrské v Moravských Budějovicích byl lékař a učenec

²⁸ ŠMÍD, J. *Historie a současnost moravskobudějovického školství*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, říjen 1982, s. 5-6.

²⁹ NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 427.

³⁰ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 94.

³¹ NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 428.

³² PADRNOSOVÁ, J. *Vývoj školské správy do tereziánských reforem na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In: Západní Morava 2005: vlastivědný sborník, ročník IX. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005, s. 39.

Wolfgang Securius. Ve městě nelze doložit aktivně působící sbor jednoty bratrské, proto se lze domnívat, že pokud zde výuka probíhala, tak jedině na nejnižší a privátní úrovni.³³

V Moravských Budějovicích působil také literární kůr. První dochovaná zmínka o něm pochází z roku 1597, kdy moravskobudějovický měšťan odkázal zdejšímu literárnímu kůru 10 zl. Náplň činnosti literárního kůru spočívala ve vyučování liturgického zpěvu.³⁴

Konec 16. a počátek 17. století znamenal rozkvět měšťanského školství. Studenti nejen bohatých měšťanů ale i chudých řemeslníků, vycházející ze školy, dosahovali velmi vysoké úrovně vzdělání. Svědčí o tom i latinsky psaný nápis vtesaný roku 1592 do kamenného portálu na radnici ve městě, kterému obyvatelé města Moravských Budějovic rozuměli.³⁵

Ve 2. polovině 17. století, před přijetím tereziánské školské reformy, působilo na jihozápadní Moravě celkem devatenáct škol, z nichž jich šest bylo na Moravskobudějovicku.³⁶

2.2 Dějiny školství v Moravských Budějovicích před tereziánskými reformami

Zlom ve vývoji školské správy v českých zemích nastal v roce 1622. V tomto roce byla pražská univerzita předána pod správu jezuitů. Jezuité se zabývali pouze svými vlastními školami a partikulární školy byly ponechány místní duchovní správě. Tím pádem město Moravské Budějovice ztratilo svůj rozhodující vliv nad školou, která zde působila.³⁷

Na přelomu 20. a 30. let převzala ve městě správu nad školstvím katolická církev. V roce 1626 se pánem Moravských Budějovic se stal katolík Hanibal ze Schaumburka, který dal evangelickým učitelům a kněžím možnost výběru, buď přestoupí na katolickou víru, nebo odejdou z města. Všichni zvolili možnost odchodu z města, a proto místo nich nastoupili do

³³ PADRNOSOVÁ, J. *Konfesijní školství na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In Západní Morava 2007: vlastivědný sborník, ročník XI. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2007, s. 165.

³⁴ PADRNOSOVÁ, J. *Vývoj školské správy do tereziánských reforem na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In Západní Morava 2005: vlastivědný sborník, ročník IX. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005, s. 39.

³⁵ ZVĚŘINA, F. *Vývoj školství v Moravských Budějovicích do 2. světové války*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, duben 1978, s. 5.

³⁶ PADRNOSOVÁ, J. *Vývoj školské správy do tereziánských reforem na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In Západní Morava 2005: vlastivědný sborník, ročník IX. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005, s. 45.

³⁷ Tamtéž, s. 41-42.

školy katoličtí kněží a učitelé. Z tohoto důvodu rekatolizace v Moravských Budějovicích proběhla poměrně rychle a bez větších problémů.³⁸

Náplň výuky partikulárních škol v 1. polovině 17. století spočívala ve výuce základů aritmetiky, hudby, českého a německého jazyka, katechismu a to v českém i německém jazyce, ale také základům latinského jazyka.³⁹

Moravskobudějovická městská škola klesla s úpadkem města po Bílé hoře na dlouhá léta na jednoroční farní školu. Že však nějaká škola ve městě existovala, a to i v dobách nejhoršího úpadku města, vyplývá z povinnosti, kterou na sebe převzali katoličtí faráři po luteránských předchůdcích. Při sčítání domů v roce 1771⁴⁰, následně v roce 1772 ve zповědním seznamu, je označen dům č. 64 jako schola civitas, neboli obecní škola⁴¹. Na této škole byli zapsáni: Krimer Anton (71 let, kantor), Mareš Jiří (26 let, varhaník), Růžička František (22 let, preceptor). Celkem bydlelo ve škole s dětmi a se služebnou 8 lidí.⁴² Pan Krimer byl na školu přijat v roce 1736 na pozici rektora škola. Tuto pozici získal především proto, že obstál ve zkoušce z hudby. Proto se domníváme, že v první polovině 18. století byl kladen větší důraz na úroveň znalosti z oblasti hudby než na jiné znalosti.⁴³

2.3 Dějiny školství v Mor. Budějovicích po tereziánských reformách do konce 18. stol.

V roce 1740 se vlády nad rakouskou habsburskou monarchií, po smrti svého otce Karla VI., ujala Marie Terezie. Její vláda trvala dlouhých čtyřicet let, během nichž proběhla řada reforem, mezi nimiž byla i reforma školství. Marie Terezie si byla vědoma, v jak hrozném stavu se školství nacházelo, a proto se snažila prosadit změny, které by školství pozvedlo na vyšší úroveň. Školu a obecně školství považovala panovnice za politicum, tedy věc státu a nikoliv církve. V roce 1773 byl zrušen jezuitský řád a jeho majetek přešel do tzv. studijního fondu, ze kterého pak mohla panovnice financovat reformu školství.⁴⁴

³⁸ PADRNOSOVÁ, J. *Vývoj školské správy do tereziánských reforem na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In *Západní Morava 2005: vlastivědný sborník, ročník IX*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005, s. 41.

³⁹ Tamtéž, s. 43.

⁴⁰ JECH, F. *Obrázky z dějin Moravských Budějovic*. In *Padesátiletí městské spořitelny v Moravských Budějovicích 1875–1924*. Moravské Budějovice: Městská spořitelna, 1925, s. 93. Uloženo v SOkA Třebíč, na pracovišti v Moravských Budějovicích.

⁴¹ ZVĚŘINA, F. *Vývoj školství v Moravských Budějovicích do 2. světové války*. In: *Zpravodaj Moravské Budějovice*. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, duben 1978, s. 5-8.

⁴² Tamtéž.

⁴³ PADRNOSOVÁ, J. *Vývoj školské správy do tereziánských reforem na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In *Západní Morava 2005: vlastivědný sborník, ročník IX*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005, s. 45.

⁴⁴ KASPER, T. a D. KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008, s. 84.

V květnu v roce 1774 přicestoval na pozvání Marie Terezie do Vídně opat Johann Ignác Felbiger, který dostal reformu školství na starost. Opat Felbiger zpracoval *Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech císařských dědičných zemích*.⁴⁵ Tento řád byl Marií Terezií vyhlášen dne 6. prosince roku 1774, s platností od počátku ledna roku 1775.⁴⁶ V tomto řádu byla obsažena *vzdělávací povinnost pro děti ve věku od šesti do dvanácti let obou pohlaví, jejichž rodiče neměli dostatek finančních prostředků pro domácí učitele*.⁴⁷ Řád se také zabýval otázkami ohledně řízení a zařízení školy, dále správou škol, dozoru nad školami, problematikou vyučovacích metod, zkoušek a školní kázně.⁴⁸

Součástí reformy školství v habsburské monarchii bylo také rozdělení nižšího školství na tři úrovně. Tou první, nejnižší úrovní, byly triviální neboli obecné školy. Takovéto školy vznikaly při venkovských farách a většinou měly jednu až dvě třídy, přičemž jeden učitel měl vždy na starost pouze jednu třídu. Vedle náboženství a zpěvu se žáci učili základům trivia – čtení, psaní, počítání, a navíc získávali poznatky ze základů hospodaření. Samotnou správu nad triviální školou měl farář. Další úrovní nově vznikajících škol po tereziánských reformách byly hlavní školy, které navazovaly na školy triviální. Podle školského řádu měly hlavní školy vznikat v okresech nebo v zemských obvodech. Hlavní školy působily ve větších městech a vyučovali zde tři až čtyři vyučující a katecheta. Vyučování probíhalo ve třech třídách a žáci se kromě trivia, zpěvu a náboženství navíc učili základům latiny, psaní dopisů, kreslení, zeměměřičství, vedení domácího hospodářství a věnovali se také základním znalostem z dějepisu a zeměpisu. V každé provincie, kde sídlila školská komise, vznikaly normální školy, které měly sloužit jako vzor pro všechny školy v zemi, proto se jim také často říkávalo vzorné školy. Tyto školy měli navštěvovat nejen žáci, ale pořádaly se zde také vyučovací kurzy pro učitele. Učitelský sbor ve škole byl tvořen čtyřmi až pěti učiteli, katechetou a ředitelem školy, který nad nimi držel dohled. Mimo předmětů z triviálních a hlavních škol byla výuka rozšířena o předměty, mezi které patřily sloh, přírodopis, stavitelství, zeměměřičství, kreslení a rozšířené znalosti ze zeměpisu a dějepisu. Oproti triviálním školám stáli v čele hlavních a normálních škol ředitelé.⁴⁹

⁴⁵ KASPER, T. a D. KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008, s. 85.

⁴⁶ PADRNOSOVÁ, J. *Školství po tereziánských reformách na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In Západní Morava 2006: vlastivědný sborník, ročník X. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2006, s. 26.

⁴⁷ KASPER, T. a D. KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008, s. 85.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž.

Na všech nižších školách probíhala výuka ve dvou kurzech, a to v zimním a letním, přičemž mimo města se kurzy dělily podle zemědělských prací. Zimní část školního roku na venkovských školách začínala 1. prosince a trvala čtyři měsíce do konce března. V městských školách naopak začalo vyučování v zimní části již 3. listopadu a končilo až v sobotu před Květnou nedělí. Oproti tomu letní část školního roku na venkovských i městských školách probíhala stejně, a to od pondělí po první neděli velikonoční až do konce září.⁵⁰

Na základě tereziánské školské reformy vznikla v Moravských Budějovicích pouze škola triviální, to znamená, že se zde učilo pouze čtení, psaní a počítání.⁵¹ Škola sídlila ve školní budově, která se nazývala Topenkovou, ale ta se nacházela ve velmi špatném stavu, a proto na základě výroku komise krajského hejtmanství ve Znojmě ze dne 11. prosince roku 1785 byla obec Moravské Budějovice donucena nechat vystavět novou školní budovu. Nákresey k nové školní budově vypracoval moravskobudějovický stavitel Václav Waisz a tesařský mistr Jan Osvačil. Stavba nové školy byla dokončena roku 1786 a sídlila v domě č. p. 67. Na tuto stavbu přispěli i okolní přiškolené obce Heřmanice, Nové Syrovice, Jackov a Lažánky. V roce 1798 byla v Nových Syrovicích postavena nová škola, kam přešli i žáci z Jackova.⁵²

Na konci 18. století byl v Moravských Budějovicích problém ohledně školní docházky. V roce 1777 z celkového počtu 276 možných žáků školu navštěvovalo pouze 70 žáků. O deset let později, roku 1787, z 226 dětí do školy už chodila více jak polovina, přesněji 144. I tak z toho vyplývá, že 82 dětí školu vůbec nenavštěvovalo.⁵³ Špatnou školní docházku lze vysvětlit tím, že školu měli navštěvovat děti od šesti do dvanácti let, ale kvůli využívání dětské práce byli žáci od devíti do dvanácti let osvobozeni od školní docházky.⁵⁴

2.4 Dějiny školství v Moravských Budějovicích v průběhu 19. století

Na konci 18. století, během vlády Josefa II., bylo školství v českých zemích vymaněno z područí církve a dozor nad školami měli v rukou krajští školní dozorcí. Toto uspořádání vydrželo do roku 1804, kdy školy opět přešly pod církevní dohled. Další změna nastala

⁵⁰ PADRNOSOVÁ, J. *Školství po tereziánských reformách na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In: Západní Morava 2006: vlastivědný sborník, ročník X. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2006, s. 26-27.

⁵¹ ŠMÍD, J. *Historie a současnost moravskobudějovického školství*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, říjen 1982, s. 6.

⁵² ZVĚŘINA, F. *Vývoj školství v Moravských Budějovicích do 2. světové války*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, duben 1978, s. 6-7.

⁵³ Tamtéž, s. 7.

⁵⁴ ŠMÍD, J. *Historie a současnost moravskobudějovického školství*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, říjen 1982, s. 6.

v květnu roku 1869, kdy byl říšskou radou přijat tzv. říšský školský zákon. Zákon vypracoval ministr Hasner, proto je především znám jako Hasnerův zákon. Díky tomuto zákonu byl zaveden jednotný státní dozor nad školami a právo na vzdělání pro všechny bez ohledu na příslušnost ke společenské vrstvě. Byla zavedena povinná osmiletá školní docházka pro chlapce i dívky a byly zrovnoprávněny všechny hlavní jazyky, z čehož pro české země plynulo, že vyučovacími jazyky na školách byly český a německý jazyk. V této době měla církve na starost již pouze výuku náboženství. Kromě trivia (čtení, psaní, počítání) se ve škole učilo také zeměpisu, přírodopisu, měřictví a dějepisu. Součástí této školské reformy bylo mimo jiné uzákonění vyplácení služného učitelům, kterým byla zároveň přiznána penze a současně reforma obsahovala nařízení, které zakazovalo učitelkám po provdání učit.⁵⁵

Od roku 1795 trval mezi městem Moravské Budějovice a majiteli panství, rodem Wallisů, spor o presenční právo. Spor byl vyřešen v roce 1821 ve prospěch vrchnosti, která získala nad moravskobudějovickou triviální školou patronát.⁵⁶

V 19. století se ve městě musel řešit problém týkající se nedostatku prostor pro výuku, neboť se rychle zvyšoval počet žáků, proto byly otevřeny dvě třídy oproti původní jedné. V roce 1838 školu navštěvovalo již 350 dětí, a proto byla opět nutnost otevřít další, třetí třídu, která ale byla otevřena až v roce 1852. Ani třetí třída nestačila, neboť školu začali navštěvovat i žáci z okolních obcí. Z tohoto důvodu Městská rada zažádala o zřízení čtvrté třídy a zároveň zažádala o změnu statusu triviální školy. Žádost byla schválena zemskou vládou a triviální škola byla přeměněna na Čtyřtřídní farní hlavní školu městskou, která byla v Moravských Budějovicích ustanovena 26. srpna roku 1866. Vyučování na této škole začalo 1. října roku 1867 a ve funkci ředitele školy působil dále řídící učitel Jan Javůrek. Na škole také působila významná moravskobudějovická osobnost, katecheta a spisovatel Václav Kosmák. Počet žáků dále rostl, a proto byla roku 1873 otevřena pátá třída. O osm let později, roku 1881, byla otevřena i šestá třída, protože počet převyšoval počet šest set.⁵⁷ V roce 1886 nařídila Zemská školní rada v Brně rozdělení žáků v páté třídě podle pohlaví. Současně bylo povoleno zřídit měšťanskou školu pro chlapce s českým vyučovacím jazykem a s povinností vyučování jazyka německého.⁵⁸ Naopak rostoucí počet žáků ve školách znamenal zvyšování všeobecné vzdělanosti nejen v celé rakouské monarchii, ale i v českých zemích.

⁵⁵ KASPER, T. a D. KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008, s. 95-96.

⁵⁶ PADRNOSOVÁ, J. *Přehled národních a městských škol Moravskobudějovicka a Jemnicka*. In *Západní Morava: vlastivědný sborník, ročník I.*, 1997. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně pro okresní archiv Třebíč a Žďár nad Sázavou, 1997, s. 76.

⁵⁷ Tamtéž, s. 75-76.

⁵⁸ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 194-195.

Existovaly zde ale i problémy, se kterými se škola musela vypořádat, jednak s rostoucím počtem žáků, jednak s chátrající školní budovou. Budova už přestávala vyhovovat hygienickým požadavkům, což ohrožovalo zdraví žáků. V důsledku toho se město rozhodlo, že postaví novou školní budovu. Stavba školy, která probíhala v letech 1887-1888 se stala příčinou sporu mezi českým a německým obyvatelstvem žijícím v Moravských Budějovicích. Město se muselo kvůli stavbě školy zadlužit, čehož využili Němci a obvinili městský výbor tvořený Čechy ze špatného hospodaření s financemi města. Stavba školy musela být na čas zastavena, ale při volbách v roce 1888 zvítězili Češi a škola mohla být dokončena.⁵⁹ Nová školní budova byla slavnostně otevřena 9. září 1888 a výuka prvního ročníku měšťanské školy chlapecké byla zahájena 17. září 1888.⁶⁰ Dne 5. května roku 1890 bylo Zemskou školní radou v Brně povoleno zřízení dívčí měšťanské školy. Došlo také k rozdělení pětitřídní obecné školy na čtyřtřídní chlapeckou a čtyřtřídní dívčí školu, přičemž dívčí škola a dívčí škola měšťanská spadaly pod stejnou správu. Od dne 1. března 1891 funkci ředitele dívčích škol v Moravských Budějovicích vykonával Jan Funtíček.⁶¹

V roce 1902 bylo na obecné, ale i na měšťanské škole zrušeno placení školného. Již před tou změnou hradila obec náklady na studium žákům z nemajetných rodin.⁶²

V letech 1851-1855 na škole působili učitelé Matěj a Josef Holý, kteří ve škole vyučovali český jazyk. Do historie nejen moravskobudějovické školy, ale i celého českého školství, se zapsali tím, že se jako první ve své době snažili místo těžkého šwabachu a kurentu zasadit o zavedení psaní latinkou.⁶³ První industriální učitelkou v Moravských Budějovicích od 25. září 1874 byla učitelka dívčích ručních prací Antonie Štefanová, zatímco první literní učitelka, Jana Řeřuchová, působila ve městě až o deset později, v roce 1874.⁶⁴

V roce 1886 byl v Moravských Budějovicích zřízen místní odbor Ústřední matice školské. Předsedou odboru se stal JUDr. Eduard Špatinka. Výsledkem působení tohoto odboru ve městě bylo otevření mateřské školy a zásluhy na později založené měšťanské škole s odborným vyučováním.⁶⁵

⁵⁹ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 194-195.

⁶⁰ PADRNOSOVÁ, J. *Přehled národních a městských škola Moravskobudějovicka a Jemnicka*. In *Západní Morava: vlastivědný sborník, ročník I.*, 1997. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně pro okresní archivy Třebíč a Žďár nad Sázavou, 1997, s. 76.

⁶¹ ZVĚŘINA, F. *Vývoj školství v Moravských Budějovicích do 2. světové války*. In: *Zpravodaj Moravské Budějovice*. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, duben 1978, s. 7.

⁶² FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 195.

⁶³ NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, s. 425.

⁶⁴ ZVĚŘINA, F. *Vývoj školství v Moravských Budějovicích do 2. světové války*. In: *Zpravodaj Moravské Budějovice*. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, duben 1978, s. 6.

⁶⁵ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 195.

V Moravských Budějovicích v 19. století kromě českých škol působily také dvě školy německé. První německou školou byla tzv. Fortbildungsschule, založená v roce 1869, která byla připojena k hlavní škole a spadala pod její správu. Škola měla německému obyvatelstvu žijící v Moravských Budějovicích nahradit nižší reálku a její založení znamenalo posílení německého ducha ve městě.⁶⁶

Vyučované předměty byly stejné jako na nižší reálce, tzv. Unterrealschule. Předměty se dělily na povinné a nepovinné. Mezi povinné předměty patřily: náboženství, německý jazyk, český jazyk, zeměpis, dějepis, aritmetika, geometrie a krasopis. Z těchto předmětů byli žáci zkoušeni ve Znojmě na „K. und k. Unterrealschule“. Naproti tomu z nepovinných předmětů, jako byla latina, francouzština, těsnopis, zpěv a tělocvik, jim bylo vysvědčení vystaveno na moravskobudějovické škole. Fortbildungsschule byla soukromá škola, která měla dva ročníky a výuka veškerých předmětů probíhala v německém jazyce. Tato škola zanikla deset let po svém vzniku, v roce 1879. Důvodem zániku školy bylo přeložení ředitele školy Jana Javůrka do Jaroměřic nad Rokytnou.⁶⁷

Druhou německou školou působící v Moravských Budějovicích byla tzv. Schulverein, ve městě nazývaná „šulferajnská škola“. Byla založena roku 1883 v reakci na ovládnutí městské radnice Čechy. Jednalo se o soukromou školu, kterou vlastnil školský spolek ve Vídni. Tuto školu navštěvovali žáci, kteří německy neuměli, a proto byl vyučovacím jazykem jazyk český. Škola sídlila v domě č. 71 za kostelem a z důvodu nízkého počtu žáků škola v roce 1897 zanikla.⁶⁸

V roce 1848 se Židé stěhují zpět do Moravských Budějovic. Do roku 1900 je ve městě doložena židovská škola, ale která pro nedostatek žáků zanikla.⁶⁹ Škola postupně sídlila v domě č. 225 „ve Mlejnků“, poté v č. 345 (Kreutz) a nakonec v č. 328 (Osvačilova kavárna).⁷⁰

2.5 Dějiny školství v Moravských Budějovicích v průběhu 20. století

Na počátku 20. století bylo na jihozápadní Moravě šest středních škol. Zatímco na českou část obyvatelstva připadaly dvě, tak německá menšina si mohla vybírat ze čtyř škol.

⁶⁶ ZVĚŘINA, F. *Vývoj školství v Moravských Budějovicích do 2. světové války*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, duben 1978, s. 6.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Tamtéž, s. 6-7.

⁶⁹ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 194.

⁷⁰ JECH, F. *Obrázky z dějin Moravských Budějovic*. In: Padesátiletí městské spořitelny v Moravských Budějovicích 1875–1924. Moravské Budějovice: Městská spořitelna, 1925, s. 93. Uloženo v SOKA Třebíč, na pracovišti v Moravských Budějovicích.

V Moravských Budějovicích se žádná střední škola nenacházela, a proto byla ze strany obyvatelstva města snaha toto změnit. Výuka na gymnáziu v Moravských Budějovicích byla slavnostně zahájena dne 18. září roku 1911.⁷¹ (O této škole více v kapitole 4.1)

Po vypuknutí první světové války nastal příliv žáků do škol nacházejících se v Moravských Budějovicích. Přicházely sem hlavně děti z vystěhovaných rodin z oblasti Bukoviny na Ukrajině a Istrie v Chorvatsku.⁷²

Po vzniku samostatného Československa byla vydána řada novel a vyhlášek, které upravovali Hasnerův zákon z roku 1869. Například byl v roce 1919 zrušen tzv. učitelský celibát, z čehož vyplývalo, že i provdané učitelky mohou učit. Jediný školský zákon, který byl vydán v období první republiky, v roce 1922, se nazývá tzv. malý školský zákon. Tento zákon zavedl označení občanské školy pro školy měšťanské. Do výuky povinných školních předmětů přibyl předmět občanská nauka a výchova, což znamená, že se na školách učily tyto povinné předměty: náboženství, občanská nauka a výchova, vyučovací jazyk, čtení, psaní, matematika, měřictví a rýsování, přírodopis, přírodopyt, zeměpis, dějepis, kreslení, zpěv, ruční práce a tělesná výchova. V tomto školském zákonu bylo také určeno, kolik má být maximální počet žáků v jedné třídě. Z původních osmdesáti dětí v jedné třídě měl tento počet klesnout na šedesát žáků. Jedna z věcí, které zákon neupravoval, byla podoba školské soustavy, kterou stále upravoval školský zákon z roku 1869. Prvorepublikové školství bylo kritizováno za to, že ho upravuje zákon z dob habsburské vlády, a že neodpovídá potřebám demokratické republiky a vzdělávání svobodného občana.⁷³

Ve 20. a 30. letech 20. století se město muselo vypořádat s problémem ohledně rostoucího počtu žáků ve třídách, neboť vzrostl až na počet šedesát žáků v jedné třídě. I přesto, že na konci 19. století byla vystavěna nová školní budova, prostory pro výuku žáků nestačily. Třídy obecné i měšťanské školy se nacházely ve volných prostorách v celém městě. Vyučovalo se například na faře, radnici či v hospodě.⁷⁴ Z tohoto důvodu byla v roce 1935 na náměstí Svobody vystavěna nová školní budova, kam přesídlila pětitřídní chlapecká obecná škola, která byla odloučena od chlapecké školy měšťanské, která sídlila na ulici Dobrovského.⁷⁵ (O těchto školách více v kapitolách 3.1, 3.2)

⁷¹ ŠMÍD, J. *Historie a současnost moravskobudějovického školství*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, listopad 1982, s. 5.

⁷² SOKA Třebíč. *Letopisy Dívčí školy měšťanské*. Moravské Budějovice, 1953. s. 17.

⁷³ KASPER, T. a D. KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008, s. 199-200.

⁷⁴ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 230

⁷⁵ ZVĚŘINA, F. *Vývoj školství v Moravských Budějovicích do 2. světové války*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, duben 1978, s. 7.

Během druhé světové války byli čeští učitelé v Moravských Budějovicích členy protifašistického hnutí a aktivně se účastnili odporu proti okupantům. Mezi popravenými nebo mučenými byli: Rudolf Němec, Felix Riesenfeld, Oldřich Štěrba, František Vidomus a Rudolf Žák.⁷⁶

Po druhé světové válce rostl počet obyvatel žijících ve městě Moravské Budějovice, což současně vedlo k nárůstu počtu žáků v místních školách a jednotlivé školy kapacitně přestaly vyhovovat. Z tohoto důvodu je období celé druhé poloviny 20. století spojeno s přístavbami a rekonstrukcemi všech škol působících ve městě. O vývoji jednotlivých základních a středních škol působících v Moravských Budějovicích se dozvíte více v následujících kapitolách.

⁷⁶ ŠMÍD, J. *Historie a současnost moravskobudějovického školství*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, listopad 1982, s. 5.

3 Vývoj současných základních škol v Moravských Budějovicích

V současné době se na území obce Moravské Budějovice nacházejí tyto základní školy: Základní škola Moravské Budějovice, Havlíčkova ul. 933, Základní škola T. G. Masaryka a Základní a praktická škola. V této kapitole se zaměříme na vznik těchto základních škol a na jejich působení ve městě Moravské Budějovice. Budeme se zabývat tím, jakým historickým vývojem tyto školy prošly.

3.1 Základní škola Moravské Budějovice, Havlíčkova ul. 933

Tato základní škola je pokračovatelem první veřejné školy působící v Moravských Budějovicích, která vznikla v roce 1888 z důvodů přeplněností žáků ve třídách a nevyhovujícím hygienickým podmínkám. O vzniku školy ve městě rozhodl obecní výbor ve svých usneseních ze dne 4. dubna a 23. června roku 1886. Plány školy navrhovali pan Schwaighofer a jihlavský stavitel Karel Tepich a na jejich základě vypracoval v prosinci 1886 stavitel Josef Svoboda nákres, který byl po opravě okresní školní radou schválen dne 23. června 1887. Stavbu školy, která celkem vyšla 254 000 k., hradila městská spořitelna.⁷⁷ Působení školy ve městě se datuje ode dne 9. září roku 1888, kdy byla slavnostně otevřena nová budova „Měšťanské a Národní školy“, která byla postavena na dnešní ulici Dobrovského č. p. 11.⁷⁸ Ve škole se začalo vyučovat 17. září 1888, kdy byl otevřen první ročník měšťanské školy.⁷⁹ Škola byla navržena současně jako chlapecká i dívčí, proto i dodnes má škola dva stejné hlavní vchody. Až do roku 1887 ve škole působila německá menšinová škola a v roce 1890 bylo povoleno zřídit dívčí měšťanskou školu, která zde také sídlila. V roce 1935, kdy byla postavena nová školní budova, došlo k přesunutí pětileté obecné školy.⁸⁰

Během druhé světové války měli učitelé povinnost skládat zkoušku z němčiny a veškeré úřední doklady, např. vysvědčení, byly psány dvojjazyčně. Došlo také k velké cenzuře učebnic dějepisu a výuka občanské nauky byla zakázána. Všechny předměty na škole musely být vyučovány německy a nepohodlné učitele režim věznil. V průběhu druhé světové

⁷⁷ 100. výročí trvání školy. In: Zpravodaj Moravské Budějovice: 1888-1988. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, 1988, s. 1-2.

⁷⁸ Základní škola I., ul. Havlíčkova, č. p. 933 (ZŠ I.). In: Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice: Zvláštní vydání k 500. výročí udělení znaku, pečeti městu a potvrzení privilegií. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko v Moravských Budějovicích za přispění Ministerstva kultury ČR, 1998, s. 47.

⁷⁹ ZVĚŘINA, F. Vývoj školství v Moravských Budějovicích do 2. světové války. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, duben 1978, s. 7.

⁸⁰ 100. výročí trvání školy. In: Zpravodaj Moravské Budějovice: 1888-1988. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, 1988, s. 1-2.

války byli vězněni tito učitelé městské školy: Vlastimil Dvořák, Heřman Okrouhlý, Josef Popelínský a Karel Zahrádka. V roce 1943 musela být celá škola vyklizena, neboť měla sloužit pro potřeby německých uprchlíků před Rudou armádou. Po obnovení výuky dne 1. června 1945 došlo k výměně všech oken na školní budově. O dva roky později v roce 1947 byly zakoupeny elektrické hodiny se zvonkem a následující rok byla opravena tělocvična. V letech 1948/1949 došlo k zavedení vodovodu na chodby.⁸¹

V důsledku reformy školství z roku 1953 byla v Moravských Budějovicích zřízena jedenáctiletá střední škola o třiceti třídách. V následujícím roce 1954 došlo k rozdělení školy na jedenáctiletou střední školu, gymnázium, školu sídlící na náměstí Svobody, „depo“ a na osmiletou střední školu, která byla vyučována ve školní budově na ulici Dobrovského.⁸² Od září roku 1959 do roku 1976 platila devítiletá školní docházka. Ke změně došlo v roce 1976, kdy byla po experimentálním zkoušení uplatněna desetiletá povinná školní docházka. To znamenalo, že první stupeň navštěvovali žáci 1. – 4. ročníku a druhý stupeň byl tvořen 5. – 8. ročníkem. Poslední dva ročníky povinné školní docházky žáci dokončili na středních školách a učebních oborech.⁸³

Ve druhé polovině 20. století škola musela být opravována, aby vyhovovala hygienickým podmínkám. Mezi lety 1956/1957 došlo k výměně školního nábytku a roku 1959 bylo vybudováno ústřední topení a ke škole byla přistavěna školní dílna. V roce 1961 došlo k zavedení nové elektroinstalace, zrekonstruování sociálního zařízení a založení školní zahrady. Ve druhé polovině šedesátých let byly vyměněny podlahy ve třídách a do tříd byla zavedena voda. V osmdesátých letech se nechala postavit plynová kotelna, vyměnit vchodové dveře, zrekonstruovat sociální zařízení, u všech učeben se nechaly vyměnit dveře, škola zcela přešla na systém plynového topení, byly vybudovány nové šatny pro žáky, zářivkové osvětlení, provedena oprava fasády na škole. Z důvodu přeplněnosti žáků ve třídách se vytvořilo odloučené pracoviště pro 2. – 4. ročníky z Unimo buněk na ulici Partyzánská. Mezitím se v roce 1985 začala stavět nová školní budova na ulici Havlíčkova. V roce 1990 došlo zásahem hygienika ke zrušení provizorní výuky základní školy v Unimo buňkách, proto byl provoz 1. stupně základní školy zahájen v nové školní budově už dne 1. září roku 1990,

⁸¹ 100. výročí trvání školy. In: Zpravodaj Moravské Budějovice: 1888-1988. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, 1988, s. 1-2.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž.

ještě před dokončením budovy. Druhý stupeň byl z ulice Dobrovského přestěhován na jaře 1991 a celá škola byla slavnostně otevřena dne 2. září 1991.⁸⁴

Ode dne 1. ledna roku 1993 funguje škola jako příspěvková organizace města Moravské Budějovice. V roce 2008 proběhla rozsáhlá rekonstrukce budovy školy, během níž došlo k zateplení školy a výměně všech oken. Součástí školy je také školní plavecký bazén, který je hojně využíván veřejností a hřiště na odbíjenou a malou kopanou. Při škole také pracuje Dům dětí a mládeže Budík s turistickou základnou v Kdousově.⁸⁵

3.2 Základní škola T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích

Vzniku této základní školy předcházela nárůst počtu žáků v obecné a měšťanské škole v Moravských Budějovicích. Přelplněnost učeben a nedostatečný prostor pro výuku vedl město k postavení nové školní budovy pro obecnou školu. Dne 14. srpna 1930 byla obecní zastupitelstvem odhlasována stavba nové školní budovy pro obecnou školu chlapeckou. Objevil se ale problém ohledně financování stavby školy, neboť město nemělo dostatek financí.⁸⁶ Se stavbou školy na náměstí Svobody se proto začalo až dne 17. července roku 1935 a celý náklad na stavbu školní budovy, více jak 1 milion československých korun, pokryla Městská spořitelna při příležitosti šedesátého výročí svého trvání ve městě Moravské Budějovice. Hrubá stavba školy byla postavena přibližně za šest týdnů a celá školní budova stála po pěti měsících od počátku zahájení své stavby.⁸⁷ Projekt školy sice dostal na starost významný pražský architekt Ing. Velvarský, jinak ale byla škola postavena z tašek a cihel pocházejících z místní městské cihelny a na stavbě pracovali pouze moravskobudějovičtí řemeslníci a stavitelé.⁸⁸

Dne 30. října roku 1935 bylo na obecním zastupitelstvu usneseno, že nová škola ponese název „Masarykova obecná škola chlapecká“, na počest prvního prezidenta Československé republiky, Tomáše Garrigua Masaryka.⁸⁹ Škola byla slavnostně otevřena dne 15. prosince roku 1935 a jejím řídícím učitelem se stal Antonín Kment.⁹⁰ Součástí školy byly

⁸⁴ *Základní škola I., ul. Havlíčkova, č. p. 933 (ZŠ I.)* In: Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice: Zvláštní vydání k 500. výročí udělení znaku, pečeti městu a potvrzení privilegií. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko v Moravských Budějovicích za přispění Ministerstva kultury ČR, 1998, s. 47.

⁸⁵ *Informace o škole. Základní škola Moravské Budějovice, Havlíčkova ul. 933* [online]. 2004 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.zshavl.cz/infooskole/infooskole.htm>

⁸⁶ SOKA Třebíč, JECH, F. *Pamětní kniha Moravských Budějovice II. 1921-1938: 2 (1925-1938)*, s. 435.

⁸⁷ ŠMÍD, J. *Historie a současnost moravskobudějovického školství*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, listopad 1982, s. 5.

⁸⁸ BŘEZINA, M. *Historie školy. Základní škola T. G. Masaryka Moravské Budějovice* [online]. 2009, 21.2.2011 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.zsmb.cz/historie-skoly/d-1022/p1=1003>

⁸⁹ SOKA Třebíč, JECH, F. *Pamětní kniha Moravských Budějovice II. 1921-1938: 2 (1925-1938)*, s. 436.

⁹⁰ Tamtéž, s. 441.

dva moderně vybavené byty, které sloužily pro ředitele školy a školníka, v suterénu se nacházela kotelná pro ústřední vytápění škol a dále ve škole byly šatny, učebny, dílna, ředitelna, sborovna, kabinet, tělocvična atd. Samotné vyučování na škole začalo až 2. března roku 1936, neboť se muselo čekat, až zdivo dostatečně proschne.⁹¹

Při okupaci bylo město Znojmo zabráno Němci, a proto v roce 1939 byla do nové školy přestěhována část znojemského učitelského ústavu, rodinná škola Vlasta a obchodní škola. Z tohoto důvodu byly některé třídy nuceny se přemístit do prostor starého gymnázia, na faru a do pomocné školy. V roce 1940 musel být z politických důvodů z průčelí budovy školy odstraněno slovo „Masarykova“ a o dva roky později v roce 1942 ve škole sídlil i německý dětský domov Kinderheim, který ve škole zůstal až do konce války. Škola byla opět uvedena do provozu až dne 1. června roku 1945.⁹²

V roce 1953 došlo k reorganizaci školství a obecná škola chlapecká byla zařazena do jednotné jedenáctileté střední školy. V následujícím školním roce 1954/1955 byla jediná jedenáctiletá střední škola ve městě rozdělena na osmiletou střední školu, která sídlila v ulici Dobrovského a jedenáctiletou střední školu, což je dnešní gymnázium a Masarykova škola. Obě dvě tyto posledně zmiňované školy měly až do roku 1963 společné ředitelství. Od školního roku 1963/1964 je škola vedena jako Základní devítiletá škola, neboť došlo k oddělení ročníků 1. - 9. ze středních všeobecně vzdělávacích škol.⁹³

Na počátku sedmdesátých let se zde opět vyskytl problém ohledně nedostatečného prostoru, proto muselo být vyučováno v budově „depa“ sídlícího na ulici Tyršova č. p. 364, dále na Miličově ulici v Domě pionýrů a mládeže a v budově gymnázia. Z tohoto důvodu byl zpracován projekt, v jehož rámci měla být za 2 miliony korun ke škole postavena přístavba s osmi třídami. Práce na této přístavbě byly zahájeny ve školním roce 1973/1974, přičemž pomocnou ruku podali nejen učitelé, ale i rodiče žáků. Již další školní rok mohla škola plně využívat dokončenou přístavbu. I přesto škola neměla dostatek prostor pro výuku a pořád se vyučovalo mimo školu v „depu“. Ve školním roce 1985/1986 začalo vedení školy opět usilovat o další přístavbu, kde měla být jídelna, školní družina a učebny, protože ve škole

⁹¹ BŘEZINA, M. *Historie školy. Základní škola T. G. Masaryka Moravské Budějovice* [online]. 2009, 21.2.2011 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.zsmb.cz/historie-skoly/d-1022/p1=1003>

⁹² Tamtéž.

⁹³ *Základní škola T. G. Masaryka, nám. Svobody č. p. 903 (ZŠ II.)*. In: Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice: Zvláštní vydání k 500. výročí udělení znaku, pečeti městu a potvrzení privilegií. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko v Moravských Budějovicích za přispění Ministerstva kultury ČR, 1998, s. 47-48.

nebyly dostatečné prostory a některé třídy 1. stupně musely být umístěny do provizorních prostor Unimo buněk na ul. Partyzánská u hřbitova.⁹⁴

Dne 3. září roku 1990 byl po několika desetiletí škole vrácen její původní název, který nese dodnes – Základní škola T. G. Masaryka. Ve stejném roce byla také otevřena školní jídelna, která zajišťovala obědy i pro gymnázium ve městě. Ode dne 1. ledna 1993 škola obdržela právní subjektivitu a od té doby funguje jako příspěvková organizace města Moravské Budějovice.⁹⁵

V devadesátých letech se škola opět potýkala s nedostatkem místa pro výuku, proto výuka probíhala i mimo školu, a to ve třídách na škole na ulici Dobrovského a v Středním odborném učilišti zemědělském na ulici Tovačovského sady. S pracemi na přístavbu školy se začalo na počátku července roku 2001 a o více jak rok později, dne 2. září roku 2002 byla celá nová přístavba, obohacena o osm tříd a velkou tělocvičnu s horolezeckou stěnou, slavnostně otevřena. Od té doby se postupně modernizuje vybavení školy, aby odpovídala vzdělávacím požadavkům v 21. století. Dne 18. října 2013 proběhlo slavnostní stříhání pásky k příležitosti nově zmodernizovaného pláště a oken budovy školy.⁹⁶

3.3 Základní a praktická škola v Moravských Budějovicích

Vznik zvláštní školy v Moravských Budějovicích se datuje od 1. září roku 1969, přičemž v tomto prvním školním roce školu navštěvovalo 88 žáků rozdělených do osmi tříd.⁹⁷ Škola původně sídlila na ulici Pražská č. p. 104, kde dnes sídlí Střední odborná škola. Postupem času počet žáků ve škole narůstal a došlo k tomu, že stávající prostory školní budovy z hlediska kapacity nevyhovovaly. Z tohoto důvodu byly v roce 1978 škole poskytnuty další prostory na vyučování, které se nacházely v bývalých lázních na ulici 1. máje. Tyto prostory však stále nevyhovovaly potřebám školy, a tak byly škole poskytnuty další prostory k využití v klubovně mládeže na Fügnerově náměstí. Po skončení školního roku 1990/1991 se škola přestěhovala do budovy bývalé základní školy na ulici Dobrovského, protože základní škola, která zde sídlila, se přestěhovala do nové budovy na ulici Havlíčkova.

⁹⁴ *Základní škola T. G. Masaryka, nám. Svobody č. p. 903 (ZŠ II.).* In: Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice: Zvláštní vydání k 500. výročí udělení znaku, pečeti městu a potvrzení privilegií. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko v Moravských Budějovicích za přispění Ministerstva kultury ČR, 1998, s. 47-48.

⁹⁵ BŘEZINA, M. *Historie školy.* Základní škola T. G. Masaryka Moravské Budějovice [online]. 2009, 21.2.2011 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.zsmb.cz/historie-skoly/d-1022/p1=1003>

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ *Historie školy.* Základní a praktická škola Moravské Budějovice [online]. 2012, 20.1.2012 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.specmb.cz/historie-skoly/d-1001/p1=1001>

Při škole je činná školní družina a součástí školy je i detašované pracoviště v obci Jemnice s jednou třídou.⁹⁸

Od roku 1992 je škola v právní subjektivitě a od 18. září 2001 je škola příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Kraj Vysočina.⁹⁹

Od školního roku 1999/2000 byla vytvořena pomocná třída pro žáky s těžkým mentálním postižením, na základě čehož škola podala žádost o změnu názvu školy, k čemuž došlo až 1. ledna roku 2004, kdy byl škole změněn název ze zvláštní školy na Speciální školu. Dne 1. dubna 2006 opět nastala změna v názvu školy na Základní školu Moravské Budějovice. Ode dne 1. září 2011 se jedná o Základní a praktickou školu, která těží z výhodné polohy Moravské Budějovice, neboť školu mohou navštěvovat žáci nejen z Kraje Vysočina, ale i z kraje Jihomoravského. Školy se stejným zaměřením se nacházejí nejblíže v Třebíči nebo ve Znojmě.¹⁰⁰

Škola poskytuje vzdělání žákům, kteří by v běžném edukačním procesu neobstáli. Důraz je kladen na individuální přístup učitelů k žákům a více hodin pracovního vyučování, které má žákům pomoci k lepšímu vstupu do učebních oborů na střední škole.¹⁰¹

⁹⁸ *Zvláštní škola, ul. Dobrovského č. p. 11.* In: Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice: Zvláštní vydání k 500. výročí udělení znaku, pečeti městu a potvrzení privilegií. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko v Moravských Budějovicích za přispění Ministerstva kultury ČR, 1998, s. 48.

⁹⁹ *Povinně zveřejňované informace.* Základní a praktická škola Moravské Budějovice [online]. 2012, 8.2.2012 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.specmb.cz/povinne-zverejnovane-informace/d-1021/p1=55>

¹⁰⁰ *Historie školy.* Základní a praktická škola Moravské Budějovice [online]. 2012, 20.1.2012 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.specmb.cz/historie-skoly/d-1001/p1=1001>

¹⁰¹ *Základní škola Moravské Budějovice, Dobrovského 11.* Moravské Budějovice: Oficiální web města [online]. 2011 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: http://www.mbudejovice.cz/vismo/o_utvar.asp?id_u=9544

4 Vývoj současných středních škol v Moravských Budějovicích

V této kapitole se zaměříme na střední školy, které se v Moravských Budějovicích nacházejí, a to jmenovitě Gymnázium, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště. Budeme se zabývat historií jednotlivých škol. Zaměříme se na důvody jejich vzniku a jejich působení ve městě.

4.1 Gymnázium Moravské Budějovice

Na počátku 20. století existovaly na jihozápadní Moravě pouze dvě české střední školy, a to gymnázium v našem okresním městě Třebíči a reálka v Telči. Studenti z okolí měli dále možnost navštěvovat německé školy, které se nacházely v městech Jihlava, Znojmo a Pelhřimov.¹⁰² České střední školy v Telči a v Třebíči nevyhovovaly poptávce, proto se už od roku 1897 objevovala snaha ze strany města Moravské Budějovice o zřízení střední školy ve městě. Impuls na zřízení české střední školy v Moravských Budějovicích vzešel od vzdělávacího odboru místní tělocvičné jednoty Sokol a odboru Národní jednoty. Jejich zástupci předložili roku 1900 žádost obecnímu výboru, aby se obecní představenstvo postaralo o zřízení české střední školy.¹⁰³ Zástupci města podali několik žádostí, ale vždy byly zamítnuty. O pět let později, v roce 1905, Národní rada v Brně místo požadavku Moravských Budějovic vyhověla požadavkům české menšiny ve Znojmě o zřízení jejich českého gymnázia a návrh pro zřízení gymnázia v Moravských Budějovicích byl zamítnut. Zástupci města neztráceli trpělivost a dále se snažili, ale bohužel jim ze strany rakousko-uherské vlády bylo zamítnuto mnoho požadavků o zřízení státní nebo zemědělské střední školy.¹⁰⁴ Poslední žádost o zřízení státní střední školy byla podána 24. března 1910, ale byla opět zamítnuta.¹⁰⁵ Tehdejší obecní radě města došla trpělivost, a proto se dne 13. března 1911 jednomyslně rozhodla, že reálné gymnasium v Moravských Budějovicích bude zřízeno na náklady města. Žádost byla datována ke dni 28. dubna 1911. Ministerstvo kultu a vyučování žádosti města o zřízení školy vyhovělo, a to dne 30. června 1911. Následně zemská školní rada povolila

¹⁰² JANDERKA, Z. *Historický úvod*. In: Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011, s. 12-21.

¹⁰³ SOKA Třebíč, fond Gymnázium Moravské Budějovice, Pamětní kniha 1911-1951, s. 1.

¹⁰⁴ JANDERKA, Z. *Historický úvod*. In: Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011, s. 12-21.

¹⁰⁵ SOKA Třebíč, fond Gymnázium Moravské Budějovice, Pamětní kniha 1911-1951, s. 2.

otevření první třídy. Ve své žádosti se město Moravské Budějovice zavázalo k tomu, že do tří let bude postavena budova gymnázia.¹⁰⁶

První výuka začala dne 18. září roku 1911 s 87 žáky (77 chlapců a 10 dívek) v provizorních prostorech v Obecním domě na ulici Tyršova č. 365.¹⁰⁷ Obecní dům pro potřeby gymnázia nestačil, proto byly v roce 1913 připraveny plány budovy budoucího gymnázia. S financováním stavby gymnázia městu pomohla městská spořitelna. Dodnes na budově gymnázia visí kovová deska, která návštěvníkům školy připomíná, že škola byla postavena nákladem Městské spořitelny v Moravských Budějovicích. Stavba budovy školy měla být dokončena během letních prázdnin v roce 1914. Došlo ale ke zpoždění stavby kvůli vypuknutí 1. světové války a následné mobilizace dělníků, stavitelů a řemeslníků, kteří na budově školy pracovali. Od 1. září roku 1914 měl být v Obecním domě, kde prozatímně sídlila škola, zřízen vojenský lazaret, proto bylo pobočkou Červeného kříže nařízeno vyklizení prostoru. Z tohoto důvodu se škola musela přestěhovat do stále nedokončené školní budovy. Nový školní rok byl v nové budově slavnostně zahájen 18. září 1914. Školní výuka byla narušována odchodem vyučujících do vojenské služby.¹⁰⁸

Již od vzniku gymnázia bylo usilováno o zestátnění školy. V roce 1918 byla vyslána delegace do Prahy v čele se starostou Josefem Jindrou a významným regionálním archeologem Jaroslavem Palliardim, ale vrátila se s prázdnou, jelikož byl politický systém nového státu Československé republiky teprve v začátcích. O rok později, v roce 1919, se zástupci města opět pokoušeli získat pro gymnázium alespoň státní podporu, ale opět se jim to nepodařilo.¹⁰⁹ Další, třetí žádost Ministerstvo školství a národní osvěty vyslyšelo a ústav v Moravských Budějovicích přešel pod správu státu s platností od 1. září 1919.¹¹⁰ Byla zde ale jedna podmínka, a to ta, že město musí na svoje vlastní náklady dostavět plánovaná křídla budovy. Tato podmínka nebyla splněna, neboť město bylo zadluženo kvůli stavbě okresního domu, který dnes funguje jako léčebna pro dlouhodobě nemocné na náměstí Svobody.¹¹¹

Velmi vysokou úroveň tehdejšího moravskobudějovického gymnázia zajišťoval vynikající profesorský sbor, jehož součástí byl i vynikající profesor František Jech. V čele

¹⁰⁶ ŠMÍD, J. *Historie a současnost moravskobudějovického školství*. In: Zpravodaj Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městská 1osvětová beseda, Listopad 1982, s. 5.

¹⁰⁷ SOKA Třebíč, fond Gymnázium Moravské Budějovice, Pamětní kniha 1911-1951, s. 6.

¹⁰⁸ JANDERKA, Z. *Historický úvod*. In: Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011, s. 12-21.

¹⁰⁹ FIŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997, s. 230.

¹¹⁰ SOKA Třebíč, fond Gymnázium Moravské Budějovice, Pamětní kniha 1911-1951, s. 44.

¹¹¹ JANDERKA, Z. *Historický úvod*. In: Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011, s.12-21.

profesorského sboru stál profesor Josef Fišer, bývalý profesor zábřežského gymnázia.¹¹² Nejvíce v ohrožení bylo gymnázium v roce 1927, když chtěl stát školu zrušit kvůli nedostatečnému počtu studentů a nedodržení závazku o dostavbě budovy školy.¹¹³ Město Moravské Budějovice se však nedalo a své gymnázium si uhájilo. Dne 25. března 1929 zemřel významný český básník Otokar Březina. Jeho pohřbu, který se konal v blízkých Jaroměřicích nad Rokytnou, se zúčastnil profesorský sbor Gymnázia v Moravských Budějovicích v čele s ředitelem Josefem Fišerem. Básník měl přátelské vztahy s ředitelem gymnázia, proto odkázal gymnáziu část knih ze své vlastní sbírky.¹¹⁴

Rok 1938 je výjimečný nejen tím, že odchází ze školy jeho hlavní postava, první ředitel gymnázia Josef Fišer, ale i tím, že v tehdejší těžké době členové profesorského sboru gymnázia podepsali osvědčení věrnosti Československé republice.¹¹⁵ V září roku 1938, kdy bylo zabráno české pohraničí, byly zrušeny české školy v Sudetech, např. již zmíněné české gymnázium ve Znojmě. Studenti ze zrušených českých škol v Sudetech míří do Moravských Budějovic. Rodiče studentů gymnázia posílají své děti pryč z Moravských Budějovic dále do vnitrozemí republiky. První patro budovy gymnázia bylo poskytnuto pro potřeby znojemské Státní československé obchodní školy a kanceláře Státního učitelského ústavu ze Znojma.¹¹⁶ Až do prosince roku 1938 tedy sídlily v budově gymnázia tři školy.

V průběhu 2. světové války existovalo na škole protifašistické hnutí a učitelé se účastnili aktivního odporu proti okupantům. Během války byli popraveni, resp. umučeni dva studenti moravskobudějovického gymnázia P. Rossenberg a J. Pavlásek.¹¹⁷

Dne 18. prosince 1944 zemřel PhDr. Josef Fišer, první ředitel moravskobudějovického gymnázia. V tento den přišlo nejen gymnázium, ale i celé město Moravské Budějovice o významnou regionální osobnost. V roce 1945 vznikl v přízemí školní budovy vojenský lazaret a následně celá budova sloužila pouze pro vojenské účely.¹¹⁸ Výuka ve škole neprobíhala, pouze v učebně fyziky se zadávaly domácí úkoly. Na jaře v roce 1945 se vyskytly první

¹¹² JANDERKA, Z. *Historický úvod*. In: Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011, s. 12-21.

¹¹³ SOKA Třebíč, fond Gymnázium Moravské Budějovice, Pamětní kniha 1911-1951, s. 74.

¹¹⁴ JANDERKA, Z. *Historický úvod*. In: Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011, s. 12-21.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ SOKA Třebíč, fond Gymnázium Moravské Budějovice, Pamětní kniha 1911-1951, s. 228.

¹¹⁷ ŠMÍD, J. *Historie moravskobudějovického gymnázia*. In: Almanach gymnázia v Moravských Budějovicích: vydáný u příležitosti 75. výročí trvání školy v roce 1986. Moravské Budějovice: ředitelství a výbor SRPŠ gymnázia, 1986, s. 3-7.

¹¹⁸ SOKA Třebíč, fond Gymnázium Moravské Budějovice, Pamětní kniha 1911-1951, s. 233.

pokusy o obnovu výuky ve škole. Pokusy dopadly negativně. Vyučování ve škole bylo nakonec obnoveno až na konci května 1945.¹¹⁹

V roce 1948 se objevily pokusy o dostavbu školy, skončily ale neúspěšně, neboť chyběly nejen peníze, materiál, ale i pracovní síla. V témže roce byl vydán nový školský zákon a z původního osmiletého gymnázia se stalo gymnázium čtyřleté. Po roce 1948 museli někteří studenti z politických důvodů opustit školu a některým nebylo dovoleno v roce 1951 vykonat „zkoušku dospělosti“. Roku 1953 bylo gymnázium převedeno na tzv. jedenáctiletou střední školu s osmiletou povinnou školní docházkou. V roce 1960 se střední školství osamostatnilo od školství základního a roku 1963 vznikla Střední všeobecně vzdělávací škola (SVVŠ). Od konce 60. let byla povinná školní docházka opět prodloužena na devět let a střední školy se vrátily ke čtyřletému studiu.¹²⁰

Ve školním roce 1972/1973 bylo gymnázium zařazeno do tzv. experimentálního ověřování výuky předmětů odborné přípravy. Spolu s Gymnáziem v Moravských Budějovicích se tohoto experimentu zúčastnilo dalších osm gymnázií z celé republiky. Projekt trval celkem čtyři roky a měl za cíl ověřování nové koncepce prakticko-odborných předmětů. Zkušenosti později sloužily pro zavádění nových učebních plánů na ostatních gymnáziích pro zkvalitnění obsahu vzdělání.¹²¹

Až v roce 1988 se gymnázium po několika letech konečně dočkalo dostavby. Nejprve se musela nechat opravit původní budova a poté se začala stavět přístavba. Po roce 1989 bylo vedle čtyřletého studia zahájeno i studium šestileté. V září roku 1991 byla otevřena nová přístavba školy, kde se nacházejí učebny výpočetní techniky, laboratoř, učebna biologie, nové kmenové učebny a kabinety. V roce 1996 byla v první etapě do provozu uvedena budova s učebnami cizích jazyků, výdejnou obědů a jídelnou, pracovní prostory pro vyučující a administrativní pracovnice školy. V druhé etapě v roce 1997 byla otevřena nová tělocvična. Po dostavbě školy následovala modernizace vybavení učeben a vznik multimediální učebny.¹²²

Dne 1. července roku 2004 došlo ke sloučení dvou středních škol a vznikl subjekt s názvem Gymnázium a Střední odborná škola, Moravské Budějovice, Tyršova 365. Změna pro

¹¹⁹ JANDERKA, Z. *Historický úvod*. In: Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011, s. 12-21.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ ŠMÍD, J. *Historie moravskobudějovického gymnázia*. In: Almanach gymnázia v Moravských Budějovicích: vydaný u příležitosti 75. výročí trvání školy v roce 1986. Moravské Budějovice: ředitelství a výbor SRPŠ gymnázia, 1986, s. 3-7.

¹²² *Gymnázium: Historie a současnost moravskobudějovického gymnázia do roku 1989*. Gymnázium a Střední odborná škola Moravské Budějovice [online]. 2010 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.gymsosmb.cz/info/historie>.

obě školy nastala pouze ve financování a tím, že ředitel se stal Ing. Stanislav Šťáva, ale každá škola má svého zástupce.¹²³

Rok 2011 byl velmi významný tím, že Gymnázium oslavilo 100. výročí svého založení. Probíhaly celoroční oslavy tohoto významného výročí. Jejich součástí byly například výstavy či den otevřených dveří.

4.2 Střední odborná škola Moravské Budějovice

Střední odborná škola v Moravských Budějovicích vznikla z jedné třídy Rodinné školy, která byla v roce 1990 zřízena při Středním odborném učilišti zemědělském. Tato Rodinná škola patří mezi prvních dvacet rodinných škol, které vznikly po sametové revoluci, v roce 1990.¹²⁴ Tehdy bylo studium ve škole zahájeno pouze v jedné třídě, a to v oboru Rodinná škola. Dne 1. září roku 1991 se stala Rodinné škola rozpočtovou organizací. Škola sídlila v budově na ulici Tovačovského sady č. p. 79, společně se Středním odborným učilištěm zemědělským. Prvním ředitelem Rodinné školy se stal Ing. Karel Klumpar. V roce 1993 došlo ke změně a škola se stala příspěvkovou organizací.¹²⁵

V roce 1994 se Rodinná škola od Středního odborného učiliště zemědělského osamostatnila a přestěhovala se do budovy na Pražské ulici č. p. 104. Dne 1. května 1994 došlo ke změně vedení školy a ředitelkou školy se stala Ing. Marie Čejková. V roce 1995 bylo na střední škole možné studovat čtyřleté studium se zaměřením na sociální služby, ekonomicko-administrativní služby a veřejnosprávní služby. Vyučování již probíhalo v osmi třídách a v jedné třídě bylo realizováno pro absolventy školy jednoleté pomaturitní studium veřejnosprávní činnosti. Škola také pro občany nejen města Moravské Budějovice ale i občany z okolních vesnic pořádá kurzy dalšího vzdělávání dospělých, např. základy obsluhy PC či psaní na stroji. O rok později, přesněji 1. září roku 1996, dochází ke změně názvu školy. Škola nese nový název, a to Střední odborná škola, Pražská 104. Se změnou názvu dochází i k rozšíření nabídky o studijní obor Veřejnosprávní činnosti. Střední odborná škola v Moravských Budějovicích patřila mezi jednu z prvních škol v okrese Třebíč, která byla připojena k internetu. Ve stejném roce je zahájeno kromě denního studia i dálkové studium Veřejnosprávní činnosti. Dne 31. října 1997 odchází ředitelka školy Ing. Marie Čejková, a

¹²³ ŠTÁVA, S. *Gymnázium a Střední odborná škola*. In: Zpravodaj: Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko, 9/2004, s. 24-26.

¹²⁴ VLK, F. *Střední odborná škola*. In: Zpravodaj: Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko, 12/96, s. 18-19.

¹²⁵ *Střední odborná škola: Historie*. Gymnázium a Střední odborná škola: Moravské Budějovice[online]. 2010 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.gymsosmb.cz/info/historie2>

následně je vypsáno konkurzní řízení. Konkurzní řízení vyhrál v roce 1998 Ing. Stanislav Šťáva. V témže došlo k rozšíření nabídky studia o obor Sociální péče. V roce 1999 na Střední odborné škole maturuje poslední třída v oboru Rodinná škola, neboť tento obor zanikl z rozhodnutí Ministerstva školy, mládeže a tělovýchovy. Z tohoto důvodu jsou na škole už jen dva studijní obory – Veřejnosprávní činnosti a Sociální péče. Od roku 2001 je zřizovatelem školy Kraj Vysočina. Dne 1. července roku 2004 dochází ke sloučení s Gymnáziem Moravské Budějovice.¹²⁶ Dnes mají studenti na škole možnost studovat, jak dálkově, tak i prezenčně, a to obory: Veřejnosprávní činnost, Sociální péče – pečovatelská činnost a Sociální péče – sociálněsprávní činnost.¹²⁷

4.3 Střední škola řemesel a služeb Moravské Budějovice

Střední škola řemesel a služeb v Moravských Budějovicích vznikla v roce 2003 sloučením tří škol, a to Střední odborné učiliště lesnické, Střední odborné učiliště strojírenské a Střední odborné učiliště zemědělské. Tyto tři zmíněné školy mají samostatnou mnoholetou tradici.

Střední odborné učiliště lesnické fungovalo od roku 1950 v obci Lesonice. Škola sídlila v budově místního zámku a zajišťovala odborný výcvik a ubytování žáků lesnických učebních oborů.¹²⁸ Ve dnech 16. a 17. června roku 1987 při příležitosti sedmdesátého výročí Velké říjnové socialistické revoluce se ve škole konala přehlídka v odborných dovednostech a technické tvořivosti žáků učebních oborů mechanizátor lesní výroby a mechanik opravář pro lesní stroje a zařízení v Československé socialistické republice. Záštitu nad touto přehlídkou převzaly Ministerstvo lesního a vodního hospodářství ČSSR, český výbor odborového svazu pracovníků dřevoprůmyslu, lesního a vodního hospodářství a Okresní výbor KSČ v Třebíči. Soutěže probíhali v těžbě dříví JMP, soustředování dříví SLKT, práci s hydraulickou rukou a v opravářských činnostech.¹²⁹

Střední odborné učiliště strojírenské vzniklo jako učňovská škola dne 1. září roku 1958 po reorganizaci učňovského školství. Původně byla škola zřízena jako učňovská škola místního hospodářství dne 1. září 1956. Školní rok 1958/1959 byl zahájen 1. října roku 1958.

¹²⁶ ŠTÁVA, S. *Gymnázium a Střední odborná škola*. In: Zpravodaj: Moravské Budějovice. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko, 9/2004, s. 24-26.

¹²⁷ *Střední odborná škola: Historie*. Gymnázium a Střední odborná škola: Moravské Budějovice[online]. 2010 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.gymsosmb.cz/info/historie2>

¹²⁸ *Z historie Lesonic*. Obec Lesonice [online]. 2009 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.lesonice.cz/index.php?&desktop=clanky&action=view&id=8>

¹²⁹ *Lesonice '87. Stroje v lese: vše o lesní technice* [online]. 2014 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: http://www.strojevlese.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=299:lesonice-a87&catid=86:souteze&Itemid=342

Docházka ve škole probíhala tak, že první a druhé ročníky se střídaly po týdnu na teorii a praxi, zatímco třetí ročníky navštěvovaly školu pouze jednou týdně. Studenti si ve škole mohli vybírat z těchto oborů: zedník, zámečnický, údržbář, univerzální soustružník a automechanik.¹³⁰ V tomto školním roce žáci jezdili na odborný výcvik do Slovákých strojů v Uherském Brodě, ale o rok později už žáci absolvovali praktický výcvik v pobočném závodě v Moravských Budějovicích.¹³¹ V roce 1960 se škola včlenila jako Učňovské středisko. Školu navštěvovali žáci z okolí a bývali ubytováni v učňovském domě při škole. Pro školní rok 1962/1963 byl otevřen pro studenty nový obor: elektromontér. Během školního roku žáci jezdili sbírat brambory a pomáhali při chmelových brigádách. Studenti také pomáhali městu, například pracovali na výstavbě městského parku. Ve školním roce 1967/1968 přibýly dva nové obory, a to frézař a nástrojař, ale ve školním roce 1972/1973 byl v pololetí zrušen obor frézař a žáci byli přesunuti na jiné obory, neboť měli slabé výsledky. Od roku 1973 byl otevřen nový učební obor železničář, ale jeho praktická výuka probíhala ve Znojmě a v Jihlavě. Školní rok 1978/1979 byl obohacen o čtyřletý učební obor s maturitou, a to mechanik – seřizovač pro obráběcí stroje. Ve školním roce 1982/1983 došlo ke vzniku úplného odborného učiliště strojírenského.¹³² Na počátku devadesátých let se ve škole začaly vyučovat dva nové učební obory, a to jmenovitě krejčí – krejčová a obchodní pracovník. Z důvodu nedostatečného počtu žáků byl v roce 1993 ukončen obor železničář a došlo k otevření dvoustupňového pětiletého oboru obchodník, který byl ukončen maturitou. Na škole byla také možnost studovat dálkově, a to obory strojírenství, provozní technika, elektrotechnika, oděvnictví a provoz obchodu.¹³³

Ke zřízení školy Střední odborné učiliště zemědělské došlo v roce 1960, ale tento svůj název nesla škola až školního roku 1980/1981. V devadesátých letech škola nabízela tyto učební obory: řezník – uzenář, automechanik, autoklempíř, klempíř pro stavební výrobu, instalatér, prodavač smíšeného zboží a opravář zemědělských strojů. V roce 1990 vznikla při škole Rodinná škola, která se ale v roce 1994 osamostatnila a dodnes funguje jako Střední odborná škola. V roce 1998 byla rozšířena nabídka učebních oborů o obory cukrář a kuchař –

¹³⁰ SOKA Třebíč, fond Střední škola řemesel a služeb, Kronika učňovské školy.

¹³¹ *Střední odborné učiliště strojírenské, nám. Míru č. p. 10 (SOUs)*. In: Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice: Zvláštní vydání k 500. výročí udělení znaku, pečeti městu a potvrzení privilegií. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko v Moravských Budějovicích za přispění Ministerstva kultury ČR, 1998, s. 51-52.

¹³² SOKA Třebíč, fond Střední škola řemesel a služeb, Kronika učňovské školy.

¹³³ *Střední odborné učiliště strojírenské, nám. Míru č. p. 10 (SOUs)*. In: Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice: Zvláštní vydání k 500. výročí udělení znaku, pečeti městu a potvrzení privilegií. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko v Moravských Budějovicích za přispění Ministerstva kultury ČR, 1998, s. 51-52.

číšník. Studentům, kteří zdárně ukončili třetí ročník, bylo umožněno pokračovat ve dvouletém nadstavbovém studiu ukončeném maturitou a to v oboru Podnikání. Před sloučením s ostatními učilišti v roce 2003 byla možnost studovat všechny již zmíněné obory a jeden navíc, servírka pro pohostinství.¹³⁴

Škola dnes nabízí studentů studijní obory tříleté a čtyřleté. Mezi tříleté studijní obory patří mechanik opravář motorových vozidel (automechanik), elektrikář – silnoproud, instalatér, kuchař (kuchařka) – číšník (servírka), obráběč, opravář zemědělských strojů, ošetřovatel, prodavač – smíšeného zboží, strojní mechanik (zámečník). Oproti tomu čtyřleté studijní obory jsou mechanik seřizovač, mechanik instalátérských a elektrotechnických zařízení budov a obor obchodník – obchodnice. Studenti mohou dále studovat dvouleté nadstavbové studium z oborů podnikání a provozní elektronika, přičemž studijní obor podnikání lze studovat i dálkově. Na konci každého školního roku dochází k předávání výučních listů a maturitních vysvědčení v moravskobudějovickém Muzeu řemesel.¹³⁵

¹³⁴ *Střední odborné učiliště zemědělské, Tovačovského sady č. p. 79 (SOUz)*. In: Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice: Zvláštní vydání k 500. výročí udělení znaku, pečeti městu a potvrzení privilegií. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko v Moravských Budějovicích za přispění Ministerstva kultury ČR, 1998, s. 50-51.

¹³⁵ *Nabídka oborů, přihlášky, informace*. Střední škola řemesel a služeb Moravské Budějovice [online]. 2009 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.ssrs.cz/prehled-oboru/ms-35887/p1=35862>

5 Praktická část

Využit tuto bakalářskou práci v praxi lze během výuky dějepisu a občanské výchovy na základních školách a ve výuce základů společenských věd na školách středních. Vyučující může pomocí této práce předat žákům informace týkající se stručné historie města Moravské Budějovice a může je seznámit s vývojem školství na jednotlivých základních a středních školách působících v tomto městě na počátku 21. století.

Seznámení žáků s danou problematikou by mohlo probíhat formou několika přednášek uskutečněných ve vyučovacích hodinách a následnou exkurzí po městě Moravské Budějovice. Během těchto přednášek by byli žáci seznámeni s historií Moravských Budějovic do konce 20. století a následně by měli za úkol vytvořit prezentaci, která by přiblížila spolužákům toto město v současnosti. Zaměřili by se na podniky působící ve městě, včetně jejich historie, a na významné moravskobudějovické občany.

Exkurze by začínala návštěvou kostelní věže při kostele sv. Jiljí, odkud je krásný výhled na celé město Moravské Budějovice a jeho okolí. Poté by následovala prohlídka Muzea řemesel, které sídlí v budově zámku naproti městské radnici a prohlídka zámku, která zahrnuje stručný výklad historie Moravských Budějovic od počátku města až do roku 1945 a vývoj řemesel ve městě Moravské Budějovice. Součástí expozice je také archeologická sbírka významného archeologa, který působil ve městě, Jaroslava Palliardiho. Dále by také žáci navštívili Masné krámy, jejichž prohlídkou by se seznámili se zaniklými či zanikajícími venkovskými řemesly. Následovala by procházka v místech, kde sídlily původní, dnes již zaniklé, školy. Exkurze by byla ukončena výkladem o historii školství a prohlídkou budov jednotlivých škol nyní působících v Moravských Budějovicích. Během exkurze po jednotlivých školách by účastníci exkurze dostali za úkol zjistit, od jakého roku daná školní budova stojí a kdy bylo na daných školách zahájeno vyučování. V průběhu exkurze by studenti vyplňovali metodický list, který by jim byl rozdán na začátku exkurze.

5.1 Metodický list

1) Město Moravské Budějovice se nachází v, v okrese První dochovaná písemná zmínka o městě pochází z roku Od roku je poprvé použito přívlastku „moravské“ za jménem města.	<i>Kraji Vysočina, Třebíč, 1231, 1406</i>
2) Vypiš všechny (4) vlastnické rody města Moravské Budějovice.	<i>rod pánů z Valdštejna, rod pánů z Lichtenburka, rod pánů ze Schaumburka, rod Wallisů</i>
3) Z jakého roku pochází první dochovaná písemná zmínka o škole v Moravských Budějovicích a o jakou školu se jednalo?	<i>1537, židovská škola</i>
4) Se kterou zahraniční školou udržovala styky městská škola v Moravských Budějovicích v 16. století?	<i>Univerzita ve Wittenberku</i>
5) Co znamená, že na školách bylo vyučováno tzv. trivium?	<i>Jednalo se o výuku čtení, psaní a počítání.</i>
6) Vypiš všechny současné základní školy a střední školy působící v Moravských Budějovicích.	<i>ZŠ: Základní škola Moravské Budějovice, Havlíčkova ul. 933, Základní škola T. G. Masaryka, Základní a praktická škola SŠ: Gymnázium, Střední odborná škola, Střední škola řemesel a služeb</i>
7) Najděte dům, na kterém visí pamětní deska věnována moravskobudějovickému rodáku Ralphu Benatzky, slavnému česko-rakouskému operetnímu skladateli.	<i>Dům č.p. 362</i>
8) Zjistěte délku kostelní věže ke špici věže?	<i>50,92 m</i>
9) Kostelní věž má tři zvony. Zjistěte, z jakého roku pochází a kolik váží?	<i>1. zvon – 1432; 300 kg 2. zvon – 1535; 1700 kg 3. zvon (umíráček) – 1529; 15 kg</i>

10) V jakém uměleckém slohu je postaven zámek v Moravských Budějovicích, a který rod se zasloužil o jeho vybudování?

čerpáno z: <http://www.muzeum.mbudejovice.cz/vismo/galerie2>

Klasicismus
rod pánů ze Schaumburka

11) Ve kterém uměleckém slohu byla postavena rotunda sv. Michala, ležící u kostela sv. Jiljí?

čerpáno z: <http://morbud.sdb.cz/farnosti/farnost-moravske-budejovice/>

Románský sloh
Patří mezi rotundy – karnery

12) Na které budově v Moravských Budějovicích je zobrazen znak města Moravské Budějovice?

Na Městské spořitelně

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala dějinami školství v Moravských Budějovicích. V první kapitole své závěrečné práce jsem stručně sepsala historii města Moravské Budějovice od první dochované zmínky v roce 1231 až do současné doby. Na počátku této kapitoly jsem uvedla základní informace týkající se města Moravské Budějovice a následně jsem se v této části zabývala jednotlivými vlastnickými rody města a popsala jsem, jak tyto rody významně zasáhly do historického vývoje Moravských Budějovic. V následující kapitole jsem se zaměřila na první školy působící ve městě, které již zanikly, ale na formování školství v Moravských Budějovicích měly velký vliv. Tato kapitola je členěna do podkapitol, ve kterých jsem se zaměřila na detailnější historii českého školství v jednotlivých časových obdobích a pokusila jsem se zjištěné informace použít k nástinu školství v Moravských Budějovicích. Soustředila jsem se na významné učitele, kteří na školách působili a na to, jak se v jednotlivých obdobích měnily předměty, kterým bylo na školách vyučováno. Zaměřila jsem se na problém moravskobudějovického školství týkající se nedostatečných prostor pro výuku a zkoumala jsem, jak byl tento problém v průběhu let řešen. Popsala jsem také jednotlivé německé školy působící ve městě, které měly vzhledem ke geografické poloze města velký vliv na moravskobudějovické školství. Ve třetí kapitole se věnuji základnímu školství v Moravských Budějovicích. Svou pozornost jsem upřela na historii jednotlivých škol působících ve městě, přičemž v popředí stojí to, jak byly budovány jednotlivé školní budovy, ve kterých dnes školy sídlí. V následující kapitole jsem zaměřila na střední školy působící ve městě a na jejich historický vývoj v průběhu času. V poslední kapitole s názvem Praktická část jsem se snažila poukázat na to, jak by se dala tato závěrečná bakalářská práce využít v praxi. Vytvořila jsem exkurzi, která by se dala absolvovat na téma dějiny města Moravské Budějovice a jeho školství. Vypracovala jsem také metodický list, který by mohl být využit při absolvování dané exkurze a je tvořen nejzákladnějšími údaji z této práce.

Díky zpracování této bakalářské práce jsem se obohatila o vědomosti týkající se dějin školství v Moravských Budějovicích. Myslím si, že moravskobudějovické školství má mnohaletou historickou tradici díky výhodné poloze města na Haberské stezce, později na císařské silnici. Naopak ohledně budoucnosti školství ve městě Moravské Budějovice mám obavy týkající se Gymnázia Moravské Budějovice, a to z důsledku jeho klesající prestiže a klesajícího počtu navštěvujících žáků, neboť čím dál tím více žáků dojíždí do okolních měst,

Třebíče a Znojma. Oproti tomu základní školství ve městě dosahuje velmi vysoké úrovně v oblasti vzdělávání, nehledě na moderní vybavení těchto škol.

Tato bakalářská práce by mohla být rozšířena o podrobnější dějiny města Moravské Budějovice se zaměřením na jednotlivé vlastnické rody města. Dále by se dalo podrobněji rozebrat vývoj náplně výuky na jednotlivých školách v průběhu staletí. Případný další prostor pro rozšíření této práce představuje oblast školských zákonů, a jaké měly tyto zákony vliv na školství v Moravských Budějovicích. Zkoumat by se dalo také to, zda Moravské Budějovice vzhledem ke své poloze mají blíže k moravskému, či naopak spíše k českému školství. Bylo by možné se zabývat i vlivem rakouského školství na české země, neboť Moravské Budějovice leží 20 km od rakouských hranic. Dal by se také zmapovat vliv císařské cesty procházející městem na moravskobudějovické školství, či porovnat školství v Moravských Budějovicích s městem o podobné velikosti, které leží mimo císařskou cestu.

Domnívám se, že by tato práce mohla sloužit jako zdroj informací týkající se moravskobudějovického školství.

Seznam pramenů a literatury

Prameny

SOkA Třebíč. *Letopisy Dívčí školy měšťanské*. Moravské Budějovice, 1953.

SOkA Třebíč, JECH, F. *Pamětní kniha Moravských Budějovic I., II., III., IIII*.

SOkA Třebíč, fond Gymnázium Moravské Budějovice, Pamětní kniha 1911-1951.

SOkA Třebíč, fond Střední škola řemesel a služeb, Kronika učňovské školy.

Literatura

Almanach gymnázia v Moravských Budějovicích: vydáný u příležitosti 75. výročí trvání školy v roce 1986. Moravské Budějovice: ředitelství a výbor SRPŠ gymnázia, 1986, 81 s.

Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z, 2011, 247 s. ISBN 978-80-87332-29-0.

FÍŠER, R. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do roku 1945*. Třebíč: FiBox, 1997. ISBN 80-85571-12-9.

JECH, F. *Obrázky z dějin Moravských Budějovic*. In Padesátiletí městské spořitelny v Moravských Budějovicích 1875–1924. Moravské Budějovice: Městská spořitelna, 1925, s. 93. Uloženo v SOkA Třebíč, na pracovišti v Moravských Budějovicích.

KASPER, T. a D. KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008, 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4.

NEKUDA, V. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997, 863 s. ISBN 80-850-4875-2.

PADRNOŠOVÁ, J. *Přehled národních a městských škola Moravskobudějovicka a Jemnicka: Moravské Budějovice*. In Západní Morava: vlastivědný sborník, ročník I., 1997. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně pro okresní archivy Třebíč a Žďár nad Sázavou, 1997, s. 75-76. ISSN 1211-8931.

PADRNOŠOVÁ, J. *Vývoj školské správy do tereziánských reforem na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In Západní Morava 2005: vlastivědný sborník, ročník IX. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2005, s. 36-49. ISBN 80-7275-062-3.

PADRNOSOVÁ, J. *Školství po tereziánských reformách na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In *Západní Morava 2006: vlastivědný sborník, ročník X*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2006, s. 26-40. ISBN 80-7275-069-0.

PADRNOSOVÁ, J. *Konfesijní školství na Moravskobudějovicku, Jemnicku a Třebíčsku*. In *Západní Morava 2007: vlastivědný sborník, ročník XI*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2007, s. 165-170. ISBN 978-80-7275-0.

Články v regionálním tisku

Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice: Zvláštní vydání k 500. výročí udělení znaku, pečeti městu a potvrzení privilegií. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko v Moravských Budějovicích za přispění Ministerstva kultury ČR, 1998.

ŠMÍD, J. *Historie a současnost moravskobudějovického školství*. In: *Zpravodaj Moravské Budějovice*. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, říjen 1982, s. 5-6.

ŠMÍD, J. *Historie a současnost moravskobudějovického školství*. In: *Zpravodaj Moravské Budějovice*. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, listopad 1982, s. 5.

ŠTÁVA, S. *Gymnázium a Střední odborná škola*. In: *Zpravodaj: Moravské Budějovice*. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko, 9/2004, s. 24-26.

VLK, F. *Střední odborná škola*. In: *Zpravodaj: Moravské Budějovice*. Moravské Budějovice: Městské kulturní středisko, 12/96, s. 18-19.

Zpravodaj Moravské Budějovice: 1888-1988. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, 1988.

ZVĚŘINA, F. *Vývoj školství v Moravských Budějovicích do 2. světové války*. In: *Zpravodaj Moravské Budějovice*. Moravské Budějovice: Městská osvětová beseda, Duben 1978, s. 5.

Internetové zdroje

BŘEZINA, M. *Historie školy*. Základní škola T. G. Masaryka Moravské Budějovice [online]. 2009, 21.2.2011 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.zsmb.cz/historie-skoly/d-1022/p1=1003>

Gymnázium: Historie a současnost moravskobudějovického gymnázia do roku 1989. Gymnázium a Střední odborná škola Moravské Budějovice [online]. 2010 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.gymsosmb.cz/info/historie>.

Historie školy. Základní a praktická škola Moravské Budějovice [online]. 2012, 20.1.2012 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.specmb.cz/historie-skoly/d-1001/p1=1001>

Informace o škole. Základní škola Moravské Budějovice, Havlíčkova ul. 933 [online]. 2004 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.zshavl.cz/infooskole/infooskole.htm>

Lesonice '87. Stroje v lese: vše o lesní technice [online]. 2014 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: http://www.strojevlese.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=299:lesonice-a87&catid=86:souteze&Itemid=342

Moravské Budějovice. RIS: Regionální Informační servis [online]. 2012, 2014 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=591181>

Nabídka oborů, přihlášky, informace. Střední škola řemesel a služeb Moravské Budějovice [online]. 2009 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.ssrs.cz/prehled-oboru/ms-35887/p1=35862>

RADOBERSKÁ, H. *Historie města: Z dějin Moravských Budějovic.* Město Moravské Budějovice: Oficiální web města [online]. 2007, 26.11.2007 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.mbudejovice.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=42807>

Střední odborná škola: Historie. Gymnázium a Střední odborná škola: Moravské Budějovice [online]. 2010 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.gymsosmb.cz/info/historie2>

Z historie Lesonic. Obec Lesonice [online]. 2009 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.lesonice.cz/index.php?&desktop=clanky&action=view&id=8>

Základní škola Moravské Budějovice, Dobrovského 11. Moravské Budějovice: Oficiální web města [online]. 2011 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: http://www.mbudejovice.cz/vismo/o_utvar.asp?id_u=9544

Seznam příloh

A. OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Příloha 1 – Znak a vlajka města Moravské Budějovice

Příloha 2 – Základní škola Moravské Budějovice, Havlíčkova ulice č. p. 933 (současný stav)

Příloha 3 – Základní škola T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích – budova „A“ (současný stav)

Příloha 4 – Základní škola T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích – budova „B“ (současný stav)

Příloha 5 – Základní a praktická škola v Moravských Budějovicích (současný stav)

Příloha 6 – Stavba Gymnázia Moravské Budějovice z roku 1914

Příloha 7 – Původní budova Gymnázia Moravské Budějovice (současný stav)

Příloha 8 – Letecký snímek areálu Gymnázia Moravské Budějovice

Příloha 9 – Střední odborná škola Moravské Budějovice (současný stav)

Příloha 10 – Střední škola řemesel a služeb Moravské Budějovice (současný stav)

B. TEXTOVÉ PŘÍLOHY

Příloha 1 – Historie názvu gymnázia

Příloha 2 – Seznam ředitelů Gymnázia Moravské Budějovice od vzniku až po současnost

A. OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

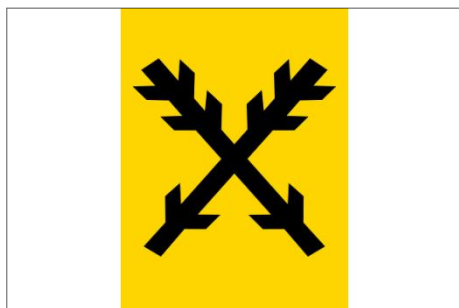
Příloha 1 - Znak a vlajka města Moravské Budějovice

Znak města Moravské Budějovice

Zdroj: <http://www.kamsi.info/Moravske-Budejovice/>

Vlajka města Moravské Budějovice

Zdroj: http://mesta.vlajky.org/kraj_vysocina/moravske_budejovice.php

Příloha 2 - Základní škola Moravské Budějovice, Havlíčkova ulice č. p. 933 (současný stav)

Zdroj: <http://www.zshavl.cz/obrazky/skola.jpg>

Příloha 3 - Základní škola T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích – budova „A“ (současný stav)

Zdroj: <http://www.zsmb.cz/slavnostni-strihani-pasky-rekonstrukce-budovy-a/gs-1215/p1=54>

Příloha 4 – Základní škola T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích – budova „B“
(současný stav)

Zdroj: <http://www.zsmb.cz/panorama-zs-tgm/gs-1137/p1=54>

Příloha 5 – Základní a praktická škola v Moravských Budějovicích (současný stav)

Zdroj: <http://www.specmb.cz/povinne-zverejnovane-informace/d-1021/p1=55>

Příloha 6 – Stavba Gymnázia Moravské Budějovice z roku 1914

Zdroj: <http://www.gymsosmb.cz/default/fotogalerie/detail/id/20>

Příloha 7 – Původní budova Gymnázia Moravské Budějovice (současný stav)

Zdroj: <http://milan.i-line.cz/maturity1951/morbud.html>

Příloha 8 – Letecký snímek areálu Gymnázia Moravské Budějovice

Zdroj: <http://www.zemepis-vorlicek.estranky.cz/clanky/hlavni-stranka.html>

Příloha 9 – Střední odborná škola Moravské Budějovice (současný stav)

Zdroj: <http://www.gymsosmb.cz/default/fotogalerie/detail/id/21>

Příloha 10 – Střední škola řemesel a služeb Moravské Budějovice (současný stav)

Zdroj: <http://www.atlasskolstvi.cz/ss1224-stredni-skola-remesel-a-sluzeb-moravske-budejovice>

B. TEXTOVÉ PŘÍLOHY

Příloha 1 – Historie názvu gymnázia

1911–1919	Obecní reálné gymnasium v Moravských Budějovicích
1919–1931	Státní reálné gymnasium v Moravských Budějovicích
1931–1939	Státní reálné československé gymnasium v Moravských Budějovicích
1939–1953	Státní reálné gymnasium v Moravských Budějovicích
1953–1963	Jedenáctiletá střední škola
1963–1970	Střední všeobecně vzdělávací škola
1970–2004	Gymnázium
2004–	Gymnázium a Střední odborná škola, Moravské Budějovice, Tyršova 365

Čerpáno z: Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice, str. 22.

Příloha 2 – Seznam ředitelů Gymnázia Moravské Budějovice od vzniku až po současnost

1911–1938	Fišer Josef, PhDr.
1938–1940	Malý Jan
1940–1942	Machát Josef
1942–1945	Roztočil Bohumil, Dr.
1945–1948	Machát Josef
1948–1952	Javůrek Vladimír, PhDr.
1952–1956	Svoboda František
1956–1965	Sobotková Karla
1965–1988	Šmíd Josef, Ing.
1988–2001	Vandas Pavel, Mgr.
2001–2004	Karel Dohnálek, Ing.
2004–	Šťáva Stanislav, Ing.

Čerpáno z: Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice, str. 22.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Ludmila Nevařilová
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček, PhD.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Dějiny školství v Moravských Budějovicích
Název práce v angličtině:	History of education in Moravské Budějovice
Anotace:	Tato bakalářská práce se zabývá historií školství v obci Moravských Budějovicích od počátku vzniku až do současnosti. Práce je navíc doplněná o historii jednotlivých základních a středních škol.
Klíčová slova:	Dějiny školství, Moravské Budějovice, základní školy, střední školy
Anotace v angličtině:	This thesis is focused on the history of education in Moravské Budějovice from its beginning to the present. In addition there is described history of the individual primary and secondary schools.
Klíčová slova v angličtině:	History of education, Moravské Budějovice, primary schools, secondary schools
Přílohy vázané v práci:	A. Obrazové přílohy Příloha 1 – Znak a vlajka města Moravské Budějovice Příloha 2 – Základní škola Moravské Budějovice, Havlíčkova ulice č. p. 933 (současný stav) Příloha 3 – Základní škola T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích – budova „A“ (současný stav) Příloha 4 – Základní škola T. G. Masaryka v Moravských Budějovicích – budova „B“ (současný stav) Příloha 5 – Základní a praktická škola v Moravských Budějovicích (současný stav)

	Příloha 6 – Stavba Gymnázia Moravské Budějovice z roku 1914 Příloha 7 – Původní budova Gymnázia Moravské Budějovice (současný stav) Příloha 8 – Letecký snímek areálu Gymnázia Moravské Budějovice Příloha 9 – Střední odborná škola Moravské Budějovice (současný stav) Příloha 10 – Střední škola řemesel a služeb Moravské Budějovice (současný stav) B. Textové přílohy Příloha 1 – Historie názvu gymnázia Příloha 2 – Seznam ředitelů Gymnázia Moravské Budějovice od vzniku až po současnost
Rozsah práce:	45
Jazyk práce:	český